

Oporezivanje lokalnim porezima

Jajetić, Darko

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **RRiF College of Financial Management / RRiF Visoka škola za financijski menadžment**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:198:832706>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-21**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Final Examination Papers University of Applied Sciences RRiF - Final Examination Papers and Diploma Papers](#)

RRiF VISOKA ŠKOLA ZA FINANCIJSKI MENADŽMENT U ZAGREBU

PREDDIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ RAČUNOVODSTVO I FINACIJE

Darko Jajetić

ZAVRŠNI RAD

OPOREZIVANJE LOKALNIM POREZIMA

Zagreb, 2018.

RRiF VISOKA ŠKOLA ZA FINANCIJSKI MENADŽMENT U ZAGREBU
PREDDIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ RAČUNOVODSTVO I FINANCije

ZAVRŠNI RAD

OPOREZIVANJE LOKALNIM POREZIMA

Ime i prezime: Darko Jajetić

Matični broj studenta : 093/07-I

Mentor: Dr. sc. Ljerka Markota, prof. visoke škole

Zagreb, 2018.

OPOREZIVANJE LOKALNIM POREZIMA

SAŽETAK

Porezni sustav Republike Hrvatske suvremen je sustav, usklađen sa smjernicama Europske unije i sličan poreznim sustavima država članica. Porezne oblike u poreznom sustavu mogli bismo podijeliti prema kriteriju pokazatelja ekonomske snage koja se oporezuje kod poreznog obveznika.

U radu se prezentiraju lokalni porezi koji se odnose na financiranje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Za razliku od poreza koji u cijelosti pripadaju državnom proračunu, primjerice porez na dodanu vrijednost, lokalni porezi, odnosno porezi jedinica lokalne samouprave pripadaju općinama i gradovima, a porezi regionalne samouprave županijama. Rad je organiziran u nekoliko zasebnih, međusobno povezanih cjelina. Nakon uvoda, slijedi sažetak u kojem je opisan hrvatski porezni sustav kao i reforma hrvatskog poreznog sustava koja se primjenjuje od 1. siječnja 2017. godine s izmjenama i dopunama pojedinih zakona. U Zakonu o lokalnim porezima došlo je do izmjena. U trećem poglavlju prikazani su i analiziraju se porezi jedinica područne (regionalne) samouprave i porezi jedinica lokalne samouprave.

Financiranje jedinica područne (regionalne) samouprave i lokalne samouprave analiziraju se u četvrtom poglavlju.

U petom poglavlju daje se prikaz ostvarenih prihoda nastalih temeljem naplata u skladu sa županijskim te gradskim/općinskim porezima.

Ključne riječi: porezni sustav RH, lokalni porezi, vrste lokanih poreza, porezi područne (regionalne) samouprave, porezi lokalne samouprave

LOCAL TAX SYSTEM

SUMMARY

The Croatian tax system is aligned with EU directives and in compliance to the tax systems of member states. The tax forms in the tax system could be divided according to the criteria of the economic power indicator that is taxed by the taxpayer.

This final paper provides an overview of local taxes related to the financing of local and regional self-government units. Unlike taxes that constitute contributions in the state budget, such as value added tax, local taxes or local government taxes belong to municipalities and cities while taxes of regional self-governments to counties. Local taxes are taxes that belong to units of local and regional self-government. Regional self-government units are counties.

Work is organized into several separate, interrelated chapters. Following the introduction, it provides a summary describing the Croatian tax system as well as its reform that has been applied since January 1st, 2017 with amendments to certain laws. The Law on Local Taxes has been changed. The third chapter provides an analysis of taxes of regional and local self-government units.

The fourth chapter analyzes the system of financing regional and local self-government units.

The final, fifth chapter, provides an overview of revenue generated based on collection according to county and city / municipal taxes.

Key words: Croatian tax system, local taxes, types of local taxes, taxes of regional self-government, taxes on local self-government

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. HRVATSKI POREZNI SUSTAV	2
2.1. Porezna reforma od 1. siječnja 2017. godine	4
2.2. Provedba porezne reforme	5
2.2.1. Porez na dodanu vrijednost – PDV	5
2.2.2. Porez na dobit.....	6
2.2.3. Porez na dohodak i doprinosi	7
2.2.4. Opći porezni zakon	7
2.2.5. Zakon o lokalnim porezima	8
2.3. Cilj porezne reforme	8
3. OPOREZIVANJE LOKALNIM POREZIMA	10
3.1. Porezi jedinica područne (regionalne) samouprave.....	10
3.1.1. Porez na nasljedstva i darove.....	10
3.1.1.1. Porezna oslobođenja.....	11
3.1.1.2. Prijava porezne obveze.....	12
3.1.1.3. Plaćanje poreza na nasljedstva i darova i prekršajne odredbe	12
3.1.2. Porez na cestovna motorna vozila	13
3.1.2.1. Visina porezne obveze za osobni automobil, motocikl, laki četverocikl i četverocikl	13
3.1.2.2. Tko ne plaća porez na cestovna motorna vozila	15
3.1.2.3. Postupak naplate poreza na cestovna motorna vozila.....	16
3.1.2.4. Plaćanje poreza za cestovna motorna vozila.....	17
3.1.3. Porez na plovila	17
3.1.3.1. Tko ne plaća porez na plovila.....	19
3.1.3.2. Plaćanje poreza za plovila	19
3.1.4. Porez na automate za zabavne igre	20
3.1.4.1. Izdavanje evidencijske markice	20
3.1.4.2. Prekršajne odredbe	21
3.2. Porezi jedinica lokalne samouprave	22
3.2.1. Prirez porezu na dohodak	22
3.2.2. Porez na potrošnju.....	23

3.2.2.1.	Plaćanje poreza na potrošnju	26
3.2.3.	Porez na kuće za odmor	27
3.2.3.1.	Kada se ne plaća porez na kuće za odmor	29
3.2.3.2.	Podnošenje prijave o vlasništvu kuće za odmor	29
3.2.4.	Porez na korištenje javnih površina.....	30
3.2.4.1.	Primjer za korištenje javnih površina Grada Raba	30
4.	FINANCIRANJE LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE	34
4.1.	Vlastiti prihodi.....	35
4.2.	Zajednički prihodi.....	36
4.3.	Raspodjela poreza na dohodak	37
4.4.	Ovlasti jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave	38
5.	PREGLED OSTVARENIH PRIHODA U RAZDOBLJU OD 2007. DO 2016. GODINE – VLASTITI ŽUPANIJSKI POREZI I VLASTITI GRADSKI/OPĆINSKI POREZI.....	40
6.	ZAKLJUČAK.....	48
7.	POPIS LITERATURE.....	50

1. UVOD

Porezi su stari koliko i civilizacija. Nema ni jedne civilizacije koja nije ubirala porez. Prva civilizacija o kojoj nešto znamo počela je prije šest tisuća godina u Sumeru između rijeka Eufrata i Tigrisa, koje je zabilježeno na iskopanim glinenim pločicama u Sumeru. Tamošnji stanovnici prihvatili su poreze za vrijeme velikog rata, ali kada je rat završio poreznici se nisu htjeli odreći svojih primanja. Od tadašnjih vremena porezi nisu ukinuti, dapače tijekom povijesti samo su dobivali na važnosti.

Porezni sustav je institucionalni oblik koji često predstavlja zamršen sustav sveobuhvatnih poreza koji funkcioniraju u određenoj državi, gdje svaka država ima različite okvire ustrojstva i funkcioniranja poreznog djelovanja.

Porezi jedinica područne (regionalne) samouprave i porezi jedinica lokalne samouprave tema su ovog završnog rada. Analiziraju se pojedine vrste poreznih opterećenja za građane u lokalnoj i regionalnoj samoupravi, koji su glavni izvor financiranja lokale i regionalne samouprave.

Rad je organiziran u nekoliko zasebnih, međusobno povezanih cjelina. Nakon uvoda, slijedi poglavlje u kojemu je prikazan hrvatski porezni sustav i porezna reforma koja se provodi u dvije faze od početka 2017. godine i početkom 2018. godine. Posebna pozornost posvećena je opravdanjima za ubiranje poreza, uz pregled dosadašnjih istraživanja. U trećem poglavlju analiziraju se porezi vezani za jedinice područne (regionalne) samouprave i poreze koji su bitni za financiranje jedinica lokalne samouprave. U nastavku rada prikazuje se financiranje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave sa pregledom ostvarenih prihoda – vlastitih županijskih poreza i vlastitih gradskih/općinskih poreza. Rad završava zaključkom koji je sinteza prethodnoga teksta.

2. HRVATSKI POREZNI SUSTAV

Porezi su obvezna davanja koja bez izravne i trenutne protuusluge država uzima od fizičkih i pravnih osoba da bi od prikupljenog novca financirala javne rashode. Drugim riječima, svi moraju plaćati dio svojih prihoda državi da bi ona za uzvrat osigurala javne usluge kao što su obrazovanje, zdravstvena zaštita, javna sigurnost, briga za starije i siromašne članove društva i sl. Porezi su obvezna davanja i za plaćene poreze nema trenutne izravne protuusluge. Osnovni su financijski instrumenti prikupljanja prihoda kojima suvremene države podmiruju rashode iz svoje nadležnosti, neovisno o tome podmiruju li se ti rashodi u industrijski visokorazvijenim zemljama ili u zemljama u kojima je osnovna gospodarska grana poljoprivreda, radi li se o državama u kojima dohodak po stanovniku premašuje iznos od nekoliko desetaka tisuća dolara ili pak ne dostiže visinu od nekoliko tisuća dolara, radi li se o unitarnim ili složenim državama, prelazi li broj stanovnika nekoliko desetaka milijuna ili iznosi samo nekoliko milijuna, zauzima li vanjskotrgovinska razmjena važno mjesto u gospodarskom životu ili ne itd.¹ Porezni sustav je skup poreznih oblika koji se upotrebljavaju u provođenju porezne politike neke zemlje. U svim suvremenim državama oporezivanje se provodi primjenom više poreznih oblika. Porezi se mogu dijeliti prema više kriterija i na više načina. Neke od podjela su sljedeće:

- prema vrsti porezne osnove – porez na dohodak, porez na potrošnju, porez na imovinu
- prema razini državne vlasti koja određuje porezne obveze i pripadnost poreznih prihoda – državni porezi, županijski porezi, gradski i općinski porezi
- prema načinu utvrđivanja porezne osnove – proporcionalni, progresivni, regresivni
- prema vremenu – porezi na prošlost, porezi na sadašnjost, porezi za budućnost
- prema objektu oporezivanja – izravni porezi, neizravni porezi.²

Struktura hrvatskog poreznog sustava sadrži sljedeće poreze:

- državni porezi - prihodi su državnog proračuna Republike Hrvatske
- porezi jedinica lokalne samouprave – mogu ih raspisati općine i gradovi, a ostvareni prihodi su prihodi općinskih/gradskih proračuna
- zajednički porezi – prihodi državnom, županijskom i općinskom/gradskom

¹ Jelčić, Božidar, [et al.]: Financijsko pravo i financijska znanost, str. 79

² Kliska S., Sanitini G. (2006.): Vodič za razumijevanje poreza, Zagreb, Rifin, str. 18.

proračunu.

Pregled strukture hrvatskog poreznog sustava daje se sljedećim prikazom.

Slika 1: Hrvatski porezni sustav

1. DRŽAVNI POREZI	1.1 POREZ NA DODANU VRIJEDNOST	1.3.1 Posebni porez na motorna vozila 1.3.2 Posebni porez na kavu i bezalkoholna pića 1.3.3 Porez na premije osiguranja od automobilske odgovornosti i premije kasko osiguranja cestovnih vozila 1.3.4 Trošarinski sustav oporezivanja alkohola, alkoholnih pića, duhanskih proizvoda, energenata i električne energije
	1.2 POREZ NA DOBIT	
	1.3 POSEBNI POREZI I TROŠARINE	
2. ŽUPANIJSKI POREZI	2.1 POREZ NA NASLJEDSTVA I DAROVE	
	2.2 POREZ NA CESTOVNA MOTORNA VOZILA	
	2.3 POREZ NA PLOVILA	
	2.4 POREZ NA AUTOMATE ZA ZABAVNE IGRE	
3. GRADSKI ILI OPĆINSKI POREZI	3.1 PRIREZ POREZU NA DOHODAK	
	3.2 POREZ NA POTROŠNJU	
	3.3 POREZ NA KUĆE ZA ODMOR	
	3.4 POREZ NA KORIŠTENJE JAVNIH POVRŠINA	
	3.5 POREZ NA PROMET NEKRETNINA	
4. ZAJEDNIČKI POREZI	4.1 POREZ NA DOHODAK	
5. POREZI NA DOBITKE OD IGARA NA SREĆU I NAKNADENA PRIREĐIVANJE IGARA NA SREĆU	5.1 LUTRIJSKE IGRE	5.1.1 Mjesečna naknada za priređivanje lutrijskih igara 5.1.2. Porez na dobitke od lutrijskih igara na sreću
	5.2 IGRE U CASINIMA	5.3.1 Naknade za priređivanje kladenja 5.3.2 Porez na dobitke od igara kladenja
	5.3 IGRE KLAĐENJA	
	5.4 IGRE NA SREĆU NA AUTOMATIMA	
	5.5 NAKNADA ZA PRIREĐIVANJE PRIGODNIH JEDNOKRATNIH IGARA NA SREĆU	
6. NAKNADA ZA PRIREĐIVANJE NAGRADNIH IGARA	6.1 PROPISANA UPLATA PRIREĐIVAČA NAGRADNIH IGARA U KORIST HRVATSKOG CRVENOG KRIŽA	

Izvor: Porezna uprava

https://www.poreznauprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/naslovna_tablica_psrh.aspx (pristupljeno 07.10.2017.)

2.1. Porezna reforma od 1. siječnja 2017. godine

Republika Hrvatska postala je 1. srpnja 2013. godine punopravna članica Europske unije (dalje: EU). Jedan od preduvjeta za članstvo u EU je usklađeni porezni sustav, transformiran s odredbama obvezatnog EU zakonodavstva. Stoga je hrvatski porezni sustav u cijelosti usklađen s europskim standardima, što u bitnome znači da je izjednačen položaj svih poreznih obveznika (domaćih i stranih), fizičkih i pravnih. Uz odredbe obvezatnog zakonodavstva EU, koje su uglavnom usmjerene na harmonizaciju zajedničkog unutarnjeg tržišta EU te na određivanje odredbi koje omogućavaju slobodu kretanja ljudi i kapitala, državama člancima prepušteno je da ostale odredbe poreznog sustava uređuju u skladu sa specifičnostima svojega gospodarstva. Temeljne postavke za određivanje hrvatskog poreznog sustava sadržane su u članku 51. Ustava Republike Hrvatske (Nar. nov., br. 56/90. – 5/14.) prema kojem:

- je svatko dužan sudjelovati u podmirenju javnih troškova u skladu sa svojim gospodarskim mogućnostima i
- porezni sustav se temelji na načelima jednakosti i pravednosti.

Ako se različite vrste poreza usporede s osnove udjela u ukupnim poreznim prihodima, jasno je da njihovo značenje nije jednako važno za financiranje proračuna kojima pripadaju. Prema udjelu pojedinih poreznih oblika u ukupnim poreznim prihodima vidljivo je da se postojeći porezni sustav Republike Hrvatske temelji na:

- oporezivanju potrošnje - kroz udjel poreza na dodanu vrijednost, posebnih poreza i trošarina
- uz značajno oporezivanje rada - kroz udjel poreza na dohodak i poreza na dobit
- tek neznatno oporezivanje imovine.

Prema tako utemeljenom poreznom sustavu Republike Hrvatske najznačajnije poreze za građane, poduzetnike i proračune, predstavljaju:

- porez na dodanu vrijednost
- porez na dohodak i
- porez na dobit.

Analiza poreznog sustava Republike Hrvatske u 2016. godini ukazala je na glavne zamjerke postojećem poreznom sustavu. Kao bitna zamjerka poreznom sustavu Republike Hrvatske navodi se porezna nestabilnost. Porezna nestabilnost proizlazi iz čestih izmjena poreznih propisa. Prema podacima proizlazi da su se u razdoblju od 2012. do 2015. godine porezni propisi izmijenili ili dopunili 44 puta. Nužna posljedica učestalih izmjena i dopuna zakonskih odredaba su nejasne i nedosljedne zakonske odredbe. Učestalost izmjena zakonskih odredaba vodi do nedovoljnog poznavanja poreznog sustava kako od strane samih građana i poduzetnika, tako i od samih djelatnika Porezne uprave i Ministarstva financija. Porezna administracija se ocjenjuje kao visoko administrativna, koja kao takva nije adekvatan servis građanima i poduzetnicima te koja neujednačeno i nedorečeno postupa u pojedinim poreznim pitanjima.

2.2. Provedba porezne reforme

Pripremljeni paket poreznih propisa iz porezne reforme koji se odnosi i na Zakon o lokalnim porezima bio je upućen na raspravu u Hrvatski Sabor krajem 2016. godine. Prema prijedlogu pripremljenih propisa, porezna reforma se odvija kroz tri faze i to od 1. siječnja 2017., od 1. siječnja 2018. i od 1. siječnja 2019. godine. U okviru porezne reforme od 1. siječnja 2017., na snagu su stupile mnoge promjene u poreznom sustavu, a odnose se na sljedeće poreze:

2.2.1. Porez na dodanu vrijednost – PDV

Najznačajniji dio promjena u Zakonu o porezu na dodanu vrijednost (Nar. nov., br. 73/13. – 115/16.) primjenjuje se od 1. siječnja 2017. godine i odnosi se na sljedeće:

- povećanje stope PDV-a na ugostiteljske usluge i bijeli šećer sa 13% na 25%
- proširena je lista dobara i usluga na koje se primjenjuje snižena stopa PDV-a od 13% te ona uključuje: dječje auto sjedalice, električnu energiju, usluga prikupljanja komunalnog otpada, urne i ljesove, sadnice, gnojiva i pesticide i stočnu hranu
- porezni obveznici upisani na vlastiti zahtjev u registar obveznika PDV-a obvezni su biti upisani u isti sljedeće 3 kalendarske godine, umjesto 5 godina
- pojednostavnjeni su uvjeti za primjenu opcije za oporezivanje oslobođene isporuke nekretnina - uvjet je da se kupljena nekretnina koristi za aktivnost po kojoj kupac nekretnine ima pravo na odbitak poreza u cijelosti.

Promjene koje su stupile na snagu 1. siječnja 2018. godine su:

- mogućnost odbitka 50% pretporeza za nabavu ili najam osobnih automobila, uključujući nabavu svih dobara i usluga u vezi s njim, pod uvjetom da se pretporez može odbiti samo u dijelu koji se odnosi na nabavnu vrijednost do 400.000,00 kuna
- povećava se prag za ulazak u sustav PDV-a s 230.000,00 na 300.000,00 kuna.

2.2.2. Porez na dobit

Promjene u Zakonu o porezu na dobit (Nar. nov., br. 177/04. – 115/16.) koje se sukladno izmjenama u poreznoj reformi primjenjuju od 1. siječnja 2017. su:

- primjena snižene stope poreza na dobit koja iznosi 18% za poduzetnike koji ostvaruju prihod jednak ili veći od 3.000.000,00 kuna i 12% za poduzetnike koji ostvaruju prihode do 3.000.000,00 kuna,
- predujmovi za 2017. godinu se obračunavaju primjenom novih poreznih stopa
- društva čija financijska godina nije jednaka kalendarskoj primjenjuju propise iz 2016. do kraja financijske godine
- ukida se olakšica za reinvestiranu dobit
- porezno priznati rashod smatra se i otpis potraživanja ako porezni obveznik dokaže da troškovi pokretanja stečajnog postupka, ovršnog postupka, arbitraže ili mirenja premašuju iznos potraživanja. Navedena odredba se primjenjivala već kod prijave poreza na dobit za 2016. godinu
- više kazne za ponovljene prekršaje - ako Porezna uprava kazni poreznog obveznika i/ili fizičku osobu odgovornu unutar poreznog obveznika za isti ranije već počinjeni prekršaj, kazna će biti viša i iznositi će od 3.000,00 do 300.000,00 kuna za poreznog obveznika te 3.000,00 do 30.000,00 kuna za odgovornu osobu unutar poreznog obveznika
- utvrđivanje porezno priznatih kamata na zajmove između povezanih osoba - osim jedinstvene stope od 5,14% koju je propisao ministar financija, odsad će se porezno priznata stopa kamata na zajmove između povezanih osoba moći alternativno utvrđivati i sukladno općem načelu tržišnosti
- porezno priznati rashod za troškove reprezentacije iznosi 50%
- porezno priznati rashod za troškove sredstava za osobni prijevoz iznosi 50%, ali se utvrđena odredba primjenjuje od 1. siječnja 2018. godine.

2.2.3. Porez na dohodak i doprinosi

U novom Zakonu o porezu na dohodak (Nar. nov., br. 115/16.) i Zakonu o doprinosima (Nar. nov., br. 84/08. – 115/16.) koji se također primjenjuje od 01. siječnja 2017. godine, uvedene su značajne promjene koje se navode u nastavku.

Prema konceptu oporezivanja dohotka od nesamostalnog rada, ukinuta je stopa poreza na dohodak od 12% te su uvedeni novi porezni razredi i porezne stope:

- stopa poreza na dohodak od 24% za mjesečni dohodak u iznosu do 17.500,00 kn
- stopa poreza na dohodak od 36% za mjesečni dohodak iznad 17.500,00 kn
- povećan je osobni odbitak, s 2.600,00 kn na 3.800,00 kn mjesečno za sve obveznike poreza na dohodak, te su izmijenjeni i koeficijenti pri izračunu osobnog odbitka za djecu, uzdržavane članove te invalidnost poreznog obveznika.

Za isporučena autorska djela, drugi dohodak, odnosno naknade koje se isplaćuju na temelju povremenog rada obračunavaju se doprinosi i to:

- doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti po stopi od 7,5% (ili 10% ako obveznik nije osiguranik 2. stupa)
- doprinos na temelju individualne kapitalizirane štednje po stopi od 2,5%
- doprinos za zdravstveno osiguranje po stopi od 7,5%
- predujam poreza na drugi dohodak plaća se po stopi od 24% umjesto dosadašnje stope od 25%,
- rok za plaćanje doprinosa i poreza na primitke u naravi dospijevaju na naplatu do 15. dana u mjesecu koji slijedi nakon mjeseca u kojem je primitak ostvaren.

2.2.4. Opći porezni zakon

U novom Općem poreznom zakonu (Nar. nov., br. 115/16.) najznačajnije promjene odnose se na sljedeće:

- propisan je jedinstveni rok zastare od 6 godina, te više nema apsolutne i relativne zastare,
- opći porezni zakon predviđa rok od 3 godine od početka tijeka zastare u kojem se može obavljati porezni nadzor,
- ispravak poreznih prijava moguć je najkasnije u roku od 3 godine od isteka roka za

podnošenje prijava.

2.2.5. Zakon o lokalnim porezima

Zakonom o lokalnim porezima (Nar. nov., br. 115/16. i 101/17.) uređuje se sustav utvrđivanja i naplate lokalnih poreza kao izvora financiranja jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave). U poreze jedinica područne (regionalne) samouprave spadaju:

- porez na nasljedstva i darove,
- porez na cestovna motorna vozila,
- porez na plovila,
- porez na automate za zabavne igre.

Jedinice lokalne samouprave mogu uvesti sljedeće poreze:

- prirez porezu na dohodak,
- porez na potrošnju,
- porez na kuće za odmor,
- porez na korištenje javnih površina.

2.3. Cilj porezne reforme

Porezna nestabilnost koja proizvodi poreznu nesigurnost jedna je od glavnih zapreka razvoju poduzetništva te jedan od razloga izostanka i odbijanja domaćih i stranih investicija. Utvrđeno je također da je zbog čestih izmjena poreznih propisa na nižim razinama poreznih vlasti dolazilo do nekonzistentnog i neujednačenog postupanja. Na temelju tako utvrđenoga trenutalnog stanja određeni su ciljevi reforme poreznog sustava, a to su:

- smanjenje ukupnoga poreznog opterećenja,
- poticanje konkurentnosti gospodarstva,
- izgradnja socijalno pravednijega poreznog sustava, stabilan, održiv i jednostavan porezni sustav,
- pojednostavljenje i pojeftinjenje porezne administracije,
- pružanje veće pravne sigurnosti poreznim obveznicima.

Preciznijim i boljim rješenjima pojedinih pitanja iz predloženih izmjena zakona ili novih poreznih zakona trebao bi pridonijeti pravilnoj, dosljednoj i jedinstvenoj primjeni poreznih

propisa i propisa o drugim javnim davanjima i njihovoj transparentnosti, a to su bitni elementi jačanja pravne države i zaštite prava poreznih obveznika.

U nastavku ovog završnog rada daje se cjeloviti pregled lokalnih poreza čija obveza plaćanja proizlazi iz novog Zakona o lokalnim porezima i prikaz financiranja lokalne i područne (regionalne) samouprave sukladno Zakonu o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (Nar. nov., br. 127/17.).

3. OPOREZIVANJE LOKALNIM POREZIMA

Zakonom o lokalnim porezima uređuje se sustav utvrđivanja i naplate lokalnih poreza kao izvora financiranja jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Lokalni porezi su porezi koji pripadaju jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave. Poslove u vezi s utvrđivanjem i naplatom poreza jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, osim prireza porezu na dohodak i poreza na automate za zabavne igre, koje obavlja Ministarstvo financija RH, Porezna uprava, obavljaju nadležna tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (Nar. nov., br. 115/16.). Iznimno od prethodno navedenog stavka, predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave može svojom odlukom povjeriti drugoj jedinici lokalne samouprave odnosno jedinici područne (regionalne) samouprave utvrđivanje i naplatu poreza propisanih Zakonom o lokalnim porezima, uz prethodnu suglasnost predstavničkog tijela jedinice lokalne odnosno jedinice područne (regionalne) samouprave kojoj se poslovi povjeravaju.

3.1. Porezi jedinica područne (regionalne) samouprave

Županija je jedinica područne (regionalne) samouprave čije područje predstavlja prirodnu, povijesnu, prometnu, gospodarsku, društvenu i samoupravnu cjelinu, a ustrojava se radi obavljanja poslova od područnog (regionalnog) interesa.

Vlastiti izvori sredstava županije su prihodi od vlastite imovine (trgovačka društva u vlasništvu županije, imovinska prava, naknada za koncesije), novčane kazne i oduzeta imovinska korist za prekršaje koje županije same propišu, te drugi prihodi utvrđeni posebnim zakonom. Prema Zakonu o lokalnim porezima, županije mogu propisati i ubirati slijedeće vrste županijskih poreza:

- porez na nasljedstva i darove,
- porez na cestovna motorna vozila,
- porez na plovila,
- porez na automate za zabavne igre.

3.1.1. Porez na nasljedstva i darove

Obveznici poreza na nasljedstva i darove su fizičke i pravne osobe koje na području Republike Hrvatske naslijede, prime na dar ili steknu po drugoj osnovi bez naknade imovinu

na koju se plaća porez na nasljedstva i darove. Porez na nasljedstva i darove plaća se na gotov novac, novčane tražbine i vrijednosne papire (vrijednosnice) te na pokretnine, ako je pojedinačna tržišna vrijednost pokretnina veća od 50.000,00 kuna na dan utvrđivanja porezne obveze. Porez na nasljedstva i darove ne plaća se ako se plaća neki drugi porez prema posebnom propisu. Osnovicu poreza na nasljedstva i darove čini iznos gotova novca te tržišna vrijednost novčanih tražbina i vrijednosnih papira (vrijednosnica), kao i pokretnina na dan utvrđivanja porezne obveze, nakon odbitka dugova i troškova što se odnose na imovinu na koju se plaća taj porez. Osnovicu poreza utvrđuje nadležno porezno tijelo. Obveza plaćanja poreza na nasljedstva i darove nastaje u trenutku pravomoćnosti rješenja o nasljeđivanju ili odluke javnopravnog tijela ili suda ili u trenutku primitka dara. Dar se smatra primljenim u trenutku potpisa ugovora o darovanju, a ako nije sklopljen pisani ugovor o darovanju, u trenutku primitka dara. Porez na nasljedstva i darove plaća se po stopi od 4 % na tržišnu vrijednost nekretnine u trenutku nastanka porezne obveze.

3.1.1.1. Oslobođenja od plaćanja poreza na nasljedstva i darove

O poreznim oslobođenjima govorimo onda kada se u skladu s utvrđenom politikom oporezivanja izuzimaju od oporezivanja pojedini porezni izvori³. Kao i kod većine vrsta poreza, tako i kod poreza na nasljedstva i darove, postoje porezna oslobođenja. Sukladno Zakonu o lokalnim porezima, porez na nasljedstva i darove ne plaćaju⁴:

- bračni drug, potomci i preci koji čine uspravnu liniju te posvojenici i posvojitelji koji su u tom odnosu s umrlim ili darovateljem,
- fizičke i pravne osobe kojima Republika Hrvatska ili jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave daruje, odnosno daje pokretnine bez naknade radi odštete ili iz drugih razloga u svezi s Domovinskim ratom,
- Republika Hrvatska i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, tijela državne uprave i tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, javne ustanove, vjerske zajednice, zaklade i fondacije, Crveni križ i neprofitne pravne osobe registrirane za pružanje humanitarne pomoći sukladno posebnom propisu,
- fizičke i pravne osobe kada primaju darove (donacije) za svrhe utvrđene posebnim propisima.

³ Portal Moj bankar, <http://www.moj-bankar.hr/Kazalo/P/Porezna-oslobođenja>

⁴ Zakon o lokalnim porezima, čl. 9. (Narodne novine br. 101/17)

Porez na nasljedstva i darove prihod je jedinice područne (regionalne) samouprave prema prebivalištu ili uobičajenom boravištu ili sjedištu nasljednika ili daroprimatelja. Ako nasljednik ili daroprimatelj nema prebivalište ili uobičajeno boravište ili sjedište na području Republike Hrvatske, porez na nasljedstva i darove prihod je jedinice područne (regionalne) samouprave prema prebivalištu ostavitelja ili darovatelja.

3.1.1.2. Prijava porezne obveze

Prijava porezne obveze smatra se izvršena dostavom isprava od javnih bilježnika i sudova, a obveznik poreza na nasljedstva i darove dužan je ispravu o stjecanju pokretnine dostaviti nadležnoj Poreznoj upravi samo u slučaju ako ispravu nije ovjerio javni bilježnik odnosno nije ju izdao sud ili drugo javnopravno tijelo. Obveza plaćanja poreza na nasljedstva i darove nastaje u trenutku pravomoćnosti rješenja o nasljeđivanju ili odluke javnopravnog tijela ili suda ili u trenutku primitka dara. Obveznik poreza na nasljedstva i darove dužan je u roku 15 dana od dana dostave rješenja o utvrđivanju poreza na nasljedstva i darove platiti utvrđenu poreznu obavezu.

3.1.1.3. Plaćanje poreza na nasljedstva i darova i prekršajne odredbe

Porez na nasljedstva i darove prihod je županije i uplaćuje se u korist računa za redovito poslovanje proračuna županije ili Grada Zagreba. Uplatni računi posebno su navedeni u Naredbi o načinu uplaćivanja prihoda proračuna, obaveznih doprinosa te prihoda za financiranje drugih javnih potreba (Nar. nov., br. 11/18.). Naredbom je propisana obavezna upotreba modela plaćanja javnih prihoda koji su vezani za OIB, a obveznici plaćaju porez na nasljedstva i darovne obaveze koje se koriste računima otvorenim prema IBAN konstrukciji, pri čemu se na standardiziranim nalogima za uplatu HUB3 upisuje:

- Brojčana oznaka ili šifre vrste poreza – 1309 za porez na nasljedstva i darove
- Jedinstveni model uplate 68 kojim se koriste pravne i fizičke osobe pri uplati vlastitih prihoda proračuna na razini županije
- OIB od jedanaest znamenki koji je Porezna uprava dodijelila svakom poslovnom subjektu.

Ako porezni obveznik, fizička ili pravna osoba, ne dostavi ispravu o stjecanju pokretnine koju nije ovjerio javni bilježnik, odnosno nije ju izdao sud ili drugo javno pravno tijelo, mogu joj se izreći visoke novčane kazne koje su zakonom propisane i to:

- za pravnu ili fizičku osobu od 500,00 kn do 25.000,00 kn
- za odgovornu osobu u pravnoj osobi od 1.000,00 kn do 10.000,00 kn

3.1.2. Porez na cestovna motorna vozila

Porez na cestovna motorna vozila plaćaju jednom godišnje pravne i fizičke osobe koje su na dan registracije odnosno ovjere produženja važenja prometne dozvole vlasnici osobnih automobila, motocikala i četverocikala. Ako je cestovno motorno vozilo u vlasništvu leasing društva, pravne ili fizičke osobe koja vozilo daje u najam, ili ako je cestovno motorno vozilo u vlasništvu pravne osobe, a korisnik je podružnica te pravne osobe, obveznik plaćanja poreza je korisnik leasinga ili najma vozila ili podružnica pravne osobe koji su upisani u prometnu dozvolu vozila. Zakonom o lokalnim porezima nije predviđeno oslobodjenje od plaćanja poreza na cestovna motorna vozila zbog nezaposlenosti ili nekog drugog sličnog razloga. Međutim, na zahtjev poreznog obveznika, dospio porezni dug, djelomično se može ili u cijelosti otpisati, ako bi naplata poreznog duga dovela u pitanje osnovne životne potrebe ovršenika i članova njegova kućanstva s tim da obrazloženje zahtjeva i priloženi dokazi narečene okolnosti moraju činiti vjerojatnim⁵.

3.1.2.1. Visina porezne obveze za osobni automobil, motocikl, laki četverocikl i četverocikl

Pod osobnim automobilom se podrazumijeva motorno vozilo namijenjeno za prijevoz osoba koje, osim sjedala za vozača, ima najviše osam sjedala. Porez na cestovna motorna vozila plaća se prema snazi motora iskazanoj u kW i godinama starosti vozila.

Motocikl je cestovno motorno vozilo na dva kotača čiji je radni obujam motora veći od 50 cm³ i/ili koji na ravnoj cesti može razviti brzinu veću od 45 km/h.

Laki četverocikl je cestovno motorno vozilo s četiri kotača čija masa praznog vozila bez baterija, ako se kreće na električni pogon, ne prelazi 350 kg, čiji radni obujam benzinskog motora nije veći od 50 cm³, čija najveća snaga ne prelazi 4 kW ako se radi o drugoj vrsti motora i koje na ravnoj cesti ne može razviti brzinu veću od 45 km/h. Četverocikl je cestovno motorno vozilo s četiri kotača, osim lakih četverocikala, čija masa praznog vozila bez baterija, ako se kreće na električni pogon, ne prelazi 400 kg ako je vozilo namijenjeno za

⁵ Ministarstvo Financija RH, Kl.: 410-19/02-01/339; Ur. br.: 513-07/03-2 od 9. listopada 2003. godine

prijevoz osoba, odnosno 550 kg ako je vozilo namijenjeno za prijevoz tereta i čija snaga motora nije veća od 15 kW.

U nastavku se daje pregled svota poreza na cestovna motorna vozila prema vrsti motornog vozila⁶.

Tablica 1: Visina poreza na cestovna motorna vozila za osobne automobile

Ako je snaga motora		Svota poreza (u kunama)		
preko kW	do kW	do 2 godine starosti	od 2 do 5 godina starosti	od 5 do 10 godina starosti
	55	300,00	250,00	200,00
55	70	400,00	350,00	250,00
70	100	600,00	500,00	400,00
100	130	900,00	700,00	600,00
130		1.500,00	1.200,00	1.000,00

Izvor: Porezna uprava <https://www.porezna-uprava.hr/Gradani/Stranice/Motorna%20vozila/Vlasnik.aspx> (pristupljeno 06.10.2017.)

⁶ Zakon o lokalnim porezima, čl. 11. (Narodne novine br. 101/17)

Tablica 2: Visina poreza na motocikle

Ako je snaga motora		Svota poreza (u kunama)			
preko kW	do kW	do 2 godine starosti	od 2 do 5 godina starosti	od 5 do 10 godina starosti	preko 10 godina starosti
	20	100,00	80,00	50,00	
20	50	200,00	150,00	100,00	50,00
50	80	500,00	400,00	300,00	200,00
80		1.200,00	1.000,00	800,00	600,00

Izvor: <https://www.porezna-uprava.hr/Gradani/Stranice/VlasnikMotocikla.aspx>
(pristupljeno 06.10.2017.)

Tablica 3: Visina poreza za lake četverocikle i četverocikle

Ako je snaga motora		Svota poreza (u kunama)			
preko kW	do kW	do 2 godine starosti	od 2 do 5 godina starosti	od 5 do 10 godina starosti	preko 10 godina starosti
	4	50,00	40,00	30,00	-
4	10	80,00	60,00	50,00	30,00
10	15	120,00	100,00	80,00	50,00

Izvor: Porezna uprava <https://www.porezna-uprava.hr/Gradani/Stranice/VlasnikMotocikla.aspx>
(pristupljeno 06.10.2017.)

Izmjenom Zakona o lokalnim porezima (Nar. nov., br. 101/17.) porez na motocikle, lake četverocikle i četverocikle preko deset godina starosti se više ne naplaćuje, a odredba se primjenjuje od 1. siječnja 2018. godine.

3.1.2.2. Tko ne plaća porez na cestovna motorna vozila

Porez na cestovna motorna vozila ne plaća se na:

- vozila Republike Hrvatske i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave,
- vozila tijela državne uprave,
- vozila zdravstvenih ustanova,
- vozila vatrogasnih jedinica,
- vozila diplomatskih i konzularnih predstavništava i stranoga diplomatskog osoblja,
- posebna vozila kojima vlasnici obavljaju registriranu djelatnost za prijevoz umrlih i taksi-službu,
- vozila prilagođena za prijevoz osoba s invaliditetom.

Porez na cestovna motorna vozila ne plaćaju i osobe koje su u cijelosti bile oslobođene plaćanja carine i poreza na dodanu vrijednost pri nabavi vozila.

Ako je tijekom kalendarske godine nabavljeno cestovno motorno vozilo koje do tada nije bilo registrirano, vlasnik toga vozila plaća godišnji porez umanjen za dio godine prije nabave vozila.⁷

Pri promjeni vlasništva cestovnoga motornog vozila tijekom kalendarske godine novi vlasnik ne plaća porez na cestovna motorna vozila ako je taj porez bio utvrđen prijašnjem vlasniku.

Porez na cestovna motorna vozila prihod je jedinice područne (regionalne) samouprave prema sjedištu ili prebivalištu vlasnika cestovnog motornog vozila. Iznimno porez na cestovna motorna vozila je prihod jedinice područne (regionalne) samouprave prema sjedištu ili prebivalištu korisnika leasinga ili najma odnosno podružnice pravne osobe koji su upisani u prometnu dozvolu vozila.

3.1.2.3. Postupak naplate poreza na cestovna motorna vozila

Porez na cestovno motorno vozilo utvrđuje rješenjem jedinica područne (regionalne) samouprave, neposrednim rješavanjem bez provedbe ispitnog postupka. Rješenje se izdaje i uručuje poreznom obvezniku pri registraciji odnosno ovjeri produženja važenja prometne dozvole cestovnog motornog vozila, a smatra se da je osobna dostava izvršena, sukladno zakonu kojim je uređen porezni postupak, kada rješenje zaprimi vlasnik vozila ili osoba koja je pristupila registraciji odnosno ovjeri produženja važenja prometne dozvole cestovnog motornog vozila uz priloženi identifikacijski dokument vlasnika cestovnog motornog vozila

⁷ Zakon o lokalnim porezima, članak 12. (Narodne novine br. 115/16, 101/17)

ili uz priloženu punomoć. Protiv rješenja može se izjaviti žalba Ministarstvu financija, koja ne odgađa izvršenje rješenja. Naplatu poreza na cestovna motorna vozila temeljem rješenja obavlja pravna osoba u čijem sastavu posluje stanica za tehnički pregled vozila, pri registraciji odnosno ovjeri produženja važenja prometne dozvole cestovnog motornog vozila.

3.1.2.4. Plaćanje poreza za cestovna motorna vozila

Porez na cestovna motorna vozila je godišnji porez i plaća se u roku 15 dana od dana dostave rješenja o utvrđivanju poreza. Uplaćuje se u korist računa za redovno poslovanje županije ili Grada Zagreba prema sjedištu ili prebivalištu poreznog obveznika. Uplata se vrši putem naloga za plaćanje na način:

Primatelj: Županija ili Grad Zagreb

IBAN - HR8623400091800001006 – Zagrebačka županija

- HR3423600001813300007 – Grad Zagreb

Model – 068

Poziv na broj primatelja – 1317 + osobni identifikacijski broj (OIB)

Opis plaćanja – porez na cestovna motorna vozila

3.1.3. Porez na plovila

Porez na plovila plaćaju pravne i fizičke osobe koje su vlasnici plovila. Porez na plovila plaća se godišnje, ovisno o dužini plovila iskazanoj u metrima, ima li plovilo kabinu ili nema te snazi motora iskazanoj u kilovatima (kW).

U nastavku se daje prikaz visina poreza na plovila.⁸

⁸ Zakon o lokalnim porezima, čl. 14. (Narodne novine br. 101/17)

Tablica 4: Visine poreza na plovilo bez kabine

Dužina plovila u metrima		Svota poreza (u kunama)		
		Snaga motora (kW)		
preko	do	do 30	preko 30 do 100	preko 100
5	7		200,00	400,00
7	10	100,00	300,00	500,00
10		200,00	450,00	600,00

Izvor: Porezna uprava <https://www.porezna-uprava.hr/Gradani/Stranice/VlasnikPlovila.aspx>
(prestupljeno 06.10.2017.)

Tablica 5: Visina poreza za plovilo s kabinom na motorni pogon

Dužina plovila u metrima		Svota poreza (u kunama)			
		Snaga motora (kW)			
preko	do	do 30	preko 30 do 100	preko 100 do 500	preko 500
5	7		200,00	300,00	
7	10	200,00	400,00	500,00	2.500,00
10	12	300,00	500,00	1.000,00	3.500,00
12		400,00	1.000,00	3.000,00	5.000,00

Izvor: Porezna uprava <https://www.porezna-uprava.hr/Gradani/Stranice/VlasnikPlovila.aspx>
(pristupljeno 06.10.2017.)

Tablica 6: Visina poreza za plovilo s kabinom i pogonom na jedra

Ako je dužina plovila u metrima		Svota poreza (u kunama)			
		Snaga motora (kW)			
preko	do	do 10	preko 10 do 25	preko 25 do 50	preko 50
5	7		300,00	400,00	500,00
7	10	200,00	600,00	1.000,00	2.000,00
10	12	300,00	800,00	2.000,00	3.000,00
12		400,00	1.500,00	3.000,00	4.000,00

Izvor: Porezna uprava <https://www.porezna-uprava.hr/Gradani/Stranice/VlasnikPlovila.aspx> (pristupljeno 06.10.2017.)

3.1.3.1. Tko ne plaća porez na plovila

Porez na plovila ne plaća se na plovila kojima se obavlja registrirana djelatnost i na brodice u vlasništvu domicilnog stanovništva na otocima koje služe za nužnu organizaciju života i održavanje posjeda na otocima.

3.1.3.2. Plaćanje poreza za plovila

Porez na plovila plaća se prema rješenju o utvrđivanju poreza kojeg donosi nadležno porezno tijelo na području koje je plovilo registrirano u roku od 15 dana od dana dostave rješenja o utvrđivanju toga poreza. Obveznici uplate fizičke i pravne osobe uplatu vrše na račun za redovno poslovanje županije u kojoj je plovilo registrirano ili Grada Zagreb na slijedeći način:

Primatelj: Županija ili Grad Zagreb

IBAN konstrukciji račun - HR4024070001800013007 (npr. Zadarska županija)

Model uplate – 68

Poziv na broj primatelja - 1325 i osobni identifikacijski broj poreznog obveznika (OIB)

Opis plaćanja – Porez na plovila

Porez na plovila prihod je jedinice područne (regionalne) samouprave na području koje je plovilo registrirano.

3.1.4. Porez na automate za zabavne igre

Predmet oporezivanja su automati za zabavne igre koji se stavljaju u uporabu u zabavnim klubovima, ugostiteljskim objektima, javnim objektima i drugim javnim prostorima.

Automati za zabavne igre razvrstavaju se u dvije skupine:

- automati skupine A (videoigre, simulatori i drugi elektronički automati za zabavu na kojima igrač ne ostvaruje dobitak),
- automati skupine B (fliper, biljar, hokej, stolni nogomet, pikado i drugi mehanički automati) koji se stavljaju u pogon pomoću kovanica, žetona ili uz naplatu, pri čemu igrač ne ostvaruje dobitak u novcu, stvarima ili pravima.

Svaki automat iz skupine B zatečen u uporabi protivno propisanim odredbama, oduzet će se privremeno do okončanja prekršajnog postupka. Troškove privremenog oduzimanja automata snosi vlasnik ili korisnik automata. Obveznik poreza na automate za zabavne igre je pravna ili fizička osoba koja automate za zabavne igre stavlja u uporabu u zabavnim klubovima, ugostiteljskim objektima, javnim objektima i drugim javnim prostorima. Porez na automate za zabavne igre plaća se mjesečno 100,00 kuna po automatu, prema mjestu gdje se automat za zabavne igre stavlja u uporabu. Porez se ne plaća na automate za zabavu vrste biljar ako imaju na vidnom mjestu istaknutu markicu Hrvatskog biljarskog saveza.

Porez na automate za zabavne igre prihod je jedinice područne (regionalne) samouprave prema mjestu gdje se automat za zabavne igre stavlja u uporabu.

3.1.4.1. Izdavanje evidencijske markice

Porezni obveznik dužan je prije stavljanja u uporabu automata za zabavne igre nadležnom poreznom tijelu prema mjestu uporabe automata mjesečno podnositi zahtjev za izdavanje evidencijske markice za označavanje automata. Uz zahtjev za izdavanje evidencijske markice porezni obveznik mora priložiti:

- dokaz o odobrenju za obavljanje djelatnosti priređivanja zabavne igre,

- podatke o broju i vrsti automata za zabavne igre koje stavlja u uporabu,
- podatke o mjestu postavljanja svakoga pojedinačnog automata za zabavne igre,
- dokaz o vlasništvu ili pravu korištenja automata za zabavne igre,
- dokaz tehničke ispravnosti prema propisu kojim se uređuju pitanja normizacije
- dokaz o vlasništvu ili ugovor o zakupu sklopljen s vlasnikom ili korisnikom prostora u koji postavlja automat za zabavne igre,
- uvjerenje o tehničkoj ispravnosti koje je izdala ovlaštena atestna kuća,
- dokaz o izvršenoj uplati poreza na automate za zabavne igre.

Za svaki prijavljeni automat za zabavne igre, a nakon izvršene uplate poreza na automate za zabavne igre porezni obveznik će od nadležnoga poreznog tijela dobiti evidencijsku markicu. Troškove izdavanja evidencijske markice snosi podnositelj zahtjeva za izdavanje naljepnice. U zabavnim klubovima, ugostiteljskim objektima, javnim objektima i drugim javnim prostorima mogu biti postavljeni samo automati za zabavne igre na kojima je na vidnom mjestu istaknuta evidencijska markica s propisanim podacima. Svaki automat bez propisane evidencijske markice bit će privremeno oduzet. Troškove privremenog oduzimanja automata snosi vlasnik ili korisnik automata.

3.1.4.2. Prekršajne odredbe

Novčanom kaznom od 5.000,00 do 50.000,00 kuna kazniti će se za prekršaj pravna osoba ako:

- stavi u uporabu automate za zabavne igre protivno odredbi čl. 16. st. 1. i 3. Zakona o lokalnim porezima,
- neovlašteno izdaje i tiska evidencijske markice,
- stavi u uporabu automat za zabavne igre bez vidno istaknute evidencijske markice,
- korisnik prostora u kojem je zatečen automat bez vidno istaknute evidencijske markice.

Fizička osoba obrtnik ili fizička osoba koja obavlja drugu samostalnu djelatnost može se kazniti novčanom kaznom od 5.000,00 do 30.000,00 kuna. Odgovorna osoba u pravnoj osobi može se kazniti novčanom kaznom od 1.000,00 do 10.000,00 kuna.

3.2. Porezi jedinica lokalne samouprave

Jedinice lokalne samouprave su općine i gradovi. Općina kao jedinica lokalne samouprave u pravilu osniva se za područje više naseljenih mjesta koja predstavljaju prirodnu, gospodarsku i društvenu cjelinu te koja su povezana zajedničkim interesima stanovništva.

Grad je jedinica lokalne samouprave u kojoj ima više od 10.000 stanovnika, u čijem sastavu mogu biti uključena i prigradska naselja koja s gradskim naseljem čine urbanu, povijesnu, prirodnu, gospodarsku i društvenu cjelinu.

Jedinice lokalne samouprave mogu uvesti sljedeće poreze:

- prirez porezu na dohodak,
- porez na potrošnju,
- porez na kuće za odmor,
- porez na korištenje javnih površina.

3.2.1. Prirez porezu na dohodak

Prirez porezu na dohodak je porez koji se plaća na svotu poreza na dohodak i to na:

- dohodak od nesamostalnog rada,
- dohodak od samostalne djelatnosti,
- dohodak od imovine i imovinskih prava,
- dohodak od kapitala,
- dohodak od osiguranja,
- drugi dohodak.

Prirez poreza na dohodak služi za financiranje jedinica lokalne samouprave, a osnovica je svota poreza na dohodak.

Predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave može svojom odlukom propisati plaćanje prireza porezu na dohodak, obveznicima poreza na dohodak sa svoga područja, i to:

- općina po stopi do 10 %,
- grad s manje od 30.000 stanovnika po stopi do 12 %,
- grad s više od 30.000 stanovnika po stopi do 15 %,
- Grad Zagreb po stopi do 18 %.

Priraz porezu na dohodak plaća se po stopi koju utvrdi predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave svojom odlukom i pripada jedinici lokalne samouprave na području koje je prebivalište ili uobičajeno boravište obveznika plaćanja priraza porezu na dohodak.

3.2.2. Porez na potrošnju

Porez za potrošnju plaća se na potrošnju alkoholnih pića (vinjak, rakiju i žestoka pića), prirodnih vina, specijalnih vina, piva i bezalkoholnih pića u ugostiteljskim objektima.

Obveznik poreza na potrošnju je pravna i fizička osoba koja pruža ugostiteljske usluge. Osnovicu poreza na potrošnju čini prodajna cijena pića koje se proda u ugostiteljskim objektima, a u koju nije uključen porez na dodanu vrijednost. Obračunsko razdoblje poreza na potrošnju je od prvog do posljednjeg dana u mjesecu. Utvrđenu obvezu poreza na potrošnju za obračunsko razdoblje porezni obveznik iskazuje na Obrascu PP-MI-PO i predaje ga do 20. dana u mjesecu za prethodni mjesec. Utvrđenu obvezu porezni obveznik treba platiti do posljednjeg dana u mjesecu za prethodni mjesec.

U jedinicama lokalne samouprave koje su svojom odlukom poslove utvrđivanja poreza prenijele na Ministarstvo financija RH, Poreznu upravu obrazac se podnosi nadležnoj ispostavi Porezne uprave prema sjedištu odnosno prebivalištu ili uobičajenom boravištu poreznog obveznika zbirno za sve poslovne prostore, na način da se na obrascu iskažu podaci za svaki grad/općinu pojedinačno. U jedinicama lokalne samouprave koje poslove utvrđivanja poreza nisu prenijele na Ministarstvo financija RH, Poreznu upravu, obrazac se podnosi nadležnom upravnom tijelu jedinice lokalne samouprave pojedinačno za svaki poslovni prostor.

Porez na potrošnju plaća se po stopi do 3% i prihod je jedinice lokalne samouprave na području koje je obavljena prodaja pića.

Porez na potrošnju ne ulazi u osnovicu za obračun poreza na dodanu vrijednost sukladno čl. 33. st. 3. Zakona o porezu na dodanu vrijednost. Osnovica poreza na potrošnju je prodajna cijena pića u koju nije uključen porez na dodanu vrijednost. Ako je porez na potrošnju 3% i ako se obračunava na poreznu osnovicu u koju nije uključen PDV (po stopi od 25%), tada je preračunata stopa po kojoj će se iz ukupne prodajne cijene izračunati porez na potrošnju 2,34%, a preračunata stopa poreza na dodanu vrijednost koja se primjenjuje na ukupnu prodajnu cijenu 19,53%. Međutim, ako se iz ukupne prodajne cijene preračunatom stopom od 2,34% izračuna porez na potrošnju i taj iznos odbije od ukupne prodajne cijene, porez na dodanu vrijednost izračunat će se primjenom preračunate porezne stope od 20% na osnovicu

– prodajnu cijenu iz koje je isključen porez na potrošnju. Na ugostiteljsku usluga za hranu, pivo, vino i bezalkoholna pića, PDV se plaća po stopi od 25% i nije predmet oporezivanja porezom na potrošnju.

U nastavku se daje formula za izračun preračunatih stopa PDV-a od 13%, 25%, poreza na potrošnju po stopi 3% i 2% (Grad Zagreb).

$$= \frac{\text{stopa (PDV ili porez na potrošnju)} \times 100}{\text{stopa PDV} - a + \text{stopa poreza na potrošnju} + 100}$$

Ugostitelji koji nisu obveznici PDV-a preračunatu stopu (samo poreza na potrošnju), ovisno o propisanoj visini koju je odredio grad ili općina trebaju izračunati na sljedeći način.

$$= \frac{\text{stopa} \times 100}{100 + \text{stopa}} = \frac{3 \times 100}{100 + 3} = \frac{300}{103} = 2,91 \%$$

U nastavku se daje pregled preračunatih stopa poreza na potrošnju (2 % i 3 %) i PDV-a.

Tablica 7: Preračunate stope PDV-a i poreza na potrošnju pri pružanju ugostiteljske usluge od 1. siječnja 2017. godine

TEK. BR.	VRSTA UGOSTITELJSKE USLUGE	STOPA PDV-a I POREZ NA POTROŠNJU	PRERAČUNANA STOPA PDV-a I POREZ NA POTROŠNJU
1.	Hrana, kava, napici, voda	25%	20,00%
2.	Alkoholna pića (konjak, vinjak, likeri, kokteli i druga pića koja sadržavaju alkohol), bezalkoholna pića, pivo, vino	25% 3%	19,53% 2,34%
3.	Alkoholna pića (konjak, vinjak, likeri, kokteli i druga pića koja sadržavaju alkohol) bezalkoholna pića, pivo, vino	25% 2%	19,68504% 1,57480%

Izvor: Dr. sc. Ljerka Markota, prof. vis. šk. - RRiF 5/17., str. 83.

Općine i gradovi mogu svojom odlukom poslove utvrđivanja poreza na potrošnju prenijeti u nadležnost Porezne uprave. Tada se obrazac PP-MI-PO podnosi nadležnoj ispostavi Porezne uprave zbirno za sve poslovne prostore. Međutim u gradovima i općinama koji svojom odlukom poslove utvrđivanja poreza nisu prenijeli na Poreznu upravu, Obrazac PP-MI-PO podnosi se nadležnom upravnom tijelu jedinice lokalne samouprave pojedinačno za svaki poslovni prostor prema sjedištu odnosno prebivalištu ili uobičajenom boravištu poreznog obveznika.

U nastavku se daje primjer popunjenog obrasca.

3.2.3. Porez na kuće za odmor

Zakon o lokalnim porezima propisuje obvezu plaćanja poreza na kuće za odmor za pravne i fizičke osobe, koje su vlasnici kuća za odmor. Porez na kuće za odmor je vlastiti izvor prihoda gradskih i općinskih proračuna, a porezno rješenje o obvezi plaćanja istoga donosi upravno tijelo jedinica lokalne ili područne (regionalne) samouprave ili nadležna ispostava Porezne uprave, ako je općina ili grad, posebnom odlukom poslove utvrđivanja te naplatu poreza na kuće za odmor prenijela na tu instituciju.

Zakonom o lokalnim porezima od 1. siječnja 2017. godine utvrđen je sustav utvrđivanja i naplate lokalnih poreza kao izvora financiranja jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Tim Zakonom je 1. siječnja 2018. godine u hrvatski porezni sustav trebao biti uveden porez na nekretnine kao prihod jedinice lokalne samouprave na čijem području se nekretnina nalazi te je isti trebao zamijeniti:

- komunalnu naknadu koja se utvrđuje temeljem Zakona o komunalnom gospodarstvu⁹,
- direktnu spomeničku rentu propisanu Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara¹⁰,
- porez na kuće za odmor, a koji se trebao prestati utvrđivati 1. siječnja 2018. godine sukladno čl. 68. Zakona o lokalnim porezima.

Međutim, Ministarstvo financija RH još u ljeto 2017. godine najavljuje odgodu primjene Zakona o lokalnim porezima, u dijelu koji se odnosi na porez na nekretnine, što je izazvalo niz nedoumica oko obveze ispunjavanja obrazaca koji su u međuvremenu već počeli stizati na kućne adrese vlasnika nekretnina, a u povodu najave primjene poreza na nekretnine.

Oko tih nedoumica se u kolovozu 2017. godine oglasilo nadležno ministarstvo – Porezna uprava s priopćenjem kako će podaci o nekretninama i njihovim vlasnicima/korisnicama koji su prikupljeni temeljem obrazaca, a koje su općine i gradovi u prethodnom razdoblju dostavljali vlasnicima nekretnina na svom području, koristiti jedinicama lokalne samouprave za naplatu javnih davanja koja su u njihovoj nadležnosti. Navedeno je cilj prikupljanja gore spomenutih podataka ažuriranje baza podataka jedinica lokalne samouprave budući da pojedine općine i gradovi nemaju ažurirane baze tih podataka, dok određeni broj jedinica

⁹ Zakon o komunalnom gospodarstvu (Narodne novine br. 36/95 do 36/15)

¹⁰ Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (Narodne novine br. 66/99 do 98/15)

lokalne samouprave uopće nema baze podataka, a što predstavlja problem na koji kontinuirano upozorava Državni zavod za reviziju. Ažuriranje baza podataka je posao koji jedinice lokalne samouprave trebaju kontinuirano obavljati radi naplate javnih davanja, kao što su komunalna naknada i porez na kuće za odmor.

Zakonom o izmjenama Zakona o lokalnim porezima¹¹, koji je stupio na snagu 20. listopada 2017. godine, brisane su sve odredbe koje se odnose na uvođenje i naplatu poreza na nekretnine, a koji je 1. siječnja 2018. godine trebao zamijeniti porez na kuće na odmor.

Poslove utvrđivanja, nadzora i naplate poreza na kuće za odmor mogu obavljati tijela jedinica lokalne ili područne (regionalne) samouprave ili ispostave Porezne uprave. Iznos poreza na kuće za odmor utvrđuje se poreznim rješenjem koje za poreznog obveznika donosi nadležna ispostava Porezne uprave, prema mjestu gdje se nalazi kuća za odmor.

Porezno rješenje kojim se utvrđuje obveza plaćanja poreza na kuće za odmor, nadležna ispostava Porezne uprave donosi na osnovi podataka o vlasnicima kuća za odmor, pravnim i fizičkim osobama, s kojima raspolaže u svom informacijskom sustavu u registru poreznih obveznika, podataka koje su za utvrđivanje poreza nadležnoj ispostavi Porezne uprave dužne dostaviti nadležne općinske ili gradske službe te podataka koje su porezni obveznici dužni sami dostaviti prema odredbama čl. 68. Općeg poreznog Zakona¹², a kojima je propisano da je porezni obveznik dužan prijaviti sve činjenice bitne za utvrđivanje njegove porezne obveze, a osobito osnutak, premještanje i prestanak trgovačkog društva, radionice ili stalne poslovne jedinice ili početak obavljanja gospodarske djelatnosti, odnosno promjenu prebivališta ili uobičajenog boravišta, i druge činjenice čije je prijavljivanje propisano posebnim zakonom. Sukladno tome, oni porezni obveznici koji su vlasnici kuća za odmor a tijekom kalendarske godine tj. poreznog razdoblja su izvršili promjenu prijave prebivališta na adresi na kojoj se nalazi kuća za odmor, obvezni su navedenu promjenu prebivališta prijaviti nadležnom poreznom tijelu, kako bi se utvrdilo postoje li uvjeti za donošenje rješenja o obvezi plaćanja poreza na kuću za odmor.

Pod pojmom kuće za odmor podrazumijeva se svaka zgrada, dio zgrade ili stan ako se koristi povremeno ili sezonski. Ako se zgrada ili stan koristi povremeno ili sezonski, obveza se određuje prema stvarnom prebivalištu vlasnika i drugim činjenicama iz kojih se može

¹¹ Zakon o izmjenama Zakona o lokalnim porezima (Narodne novine br. 101/17)

¹² Opći porezni zakon, čl. 68. (Narodne novine br. 115/16)

zaključiti da vlasnik kuće za odmor u nekretnini boravi samo privremeno. Privremeno prijavljivanje boravišta na mjestu gdje se nalazi kuća za odmor, ne oslobađa vlasnika od obveze plaćanja poreza na kuće za odmor, odnosno nije dokaz da se objekt koristi za stalno stanovanje.

Porez na kuće za odmor plaća se od 5 do 15 kuna/m² korisne površine kuće za odmor. Porezni obveznici mogu plaćati porez na kuće za odmor u svoti čija je gornja granica poreza propisana Zakonom o lokalnim porezima, dok njihovu stvarnu visinu propisuje svojom odlukom predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave.

Da bi pravna ili fizička osoba postala obveznikom plaćanja poreza na kuće za odmor, moraju biti ispunjene dvije pretpostavke – da je osoba vlasnik kuće za odmor te da takvu kuću koristi samo sezonski ili povremeno.

3.2.3.1. Kada se ne plaća porez na kuće za odmor

Porez na kuće za odmor ne plaća se:

- na kuće za odmor koje se ne mogu koristiti zbog ratnih razaranja i prirodnih nepogoda (poplava, požar, potres) te starosti i trošnosti,
- na kuće za odmor za vrijeme dok su u njima smješteni prognanici i izbjeglice,
- na odmarališta u vlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave koja služe za smještaj djece u dobi do 15 godina.

3.2.3.2. Podnošenje prijave o vlasništvu kuće za odmor

Obveznici poreza na kuće za odmor moraju nadležnom poreznom tijelu dostaviti podatke o kućama za odmor, koji se odnose na mjesto gdje se nalaze ti objekti, te korisnu površinu i podatke o poreznom obvezniku do 31. ožujka godine za koju se utvrđuje porez na kuće za odmor. S obzirom na to da se porez na kuće za odmor utvrđuje jednom godišnje donošenjem rješenja, a nadležno porezno tijelo već raspolaže bazom podataka o obveznicima kuća za odmor, prijavu s traženim podacima obvezni su podnijeti samo oni porezni obveznici kod kojih je u odnosu na postojeće evidencije Porezne uprave došlo do promjene stanja glede korisne površine ili promjene vlasništva, novi obveznici kuća za odmor te oni obveznici koji su promijenili adresu.

Porez na kuće za odmor plaća se u roku od 15 dana od dana dostave rješenja o utvrđivanju

toga poreza u korist računa za redovno poslovanje grada ili općine.

Porez na kuće za odmor prihod je jedinice lokalne samouprave na čijem se području nalazi kuća za odmor.

3.2.4. Porez na korištenje javnih površina

Javna površina je svaka površina javne namjene čije je korištenje namijenjeno svima i pod jednakim uvjetima (javne zelene površine, pješačke staze, pješačke zone, otvoreni odvodni kanali, trgovi, parkovi, dječja igrališta i javne prometne površine te dijelovi javnih cesta koje prolaze kroz naselje, kad se ti dijelovi ne održavaju kao javne ceste prema posebnom zakonu). Parkirališta, groblja, tržnice i površine rekreacijskih centara ne smatraju se javnim površinama.

Perimetar javne površine je vanjski rub koji omeđuje pojedinu javnu površinu i odvaja je od ostalog prostora (površine ili građevine). Što se smatra javnom površinom svojom odlukom propisuje predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave. Porez na korištenje javnih površina prihod je jedinice lokalne samouprave na čijem se području javna površina koristi. U nastavku se daje primjer za korištenje javnih površina¹³.

3.2.4.1. Primjer za korištenje javnih površina Grada Raba

Grad Rab raspisuje natječaj za korištenje javnih površina koje se daju na korištenje za tekuću godinu, do 31. prosinca, na temelju javnog natječaja za korištenje javnih površina. Pismene ponude za korištenje javnih površina dostavljaju se u pisarnicu Grada Raba za Povjerenstvo za dodjelu javnih površina – Upravni odjel za komunalni sustav i zaštitu okoliša, deset (10) dana od objave natječaja s naznakom – za natječaj.

Ponude moraju sadržavati:

- osobne podatke (ime i prezime, naziv obrta ili tvrtke s adresom, broj žiro računa i naziv poslovne banke i OIB, kontakt broj), naznaku broja pod kojim se nalazi javna površina za koju se ponuditelj kandidira, te opširan opis asortimana kojeg ponuditelj želi prodavati ili usluga koju želi pružati,

¹³ Zakon o lokalnim porezima, čl. 29. (Narodne novine br. 115/16, 101/17)

- rješenje o upisu u Sudski registar Trgovačkog suda za pravne osobe, odnosno dokaz o registraciji za obavljanje predviđene djelatnosti za fizičke osobe ili potvrdu o članstvu u HDLU,
- dokaz o uplaćenju jamčevini u visini 20% traženog iznosa na broj računa za redovno poslovanje grada, poziv na broj HR 68 7242-OIB.

Povjerenstvo za dodjelu javnih površina će između potpunih i pravovremenih ponuda prihvatiti one čiji ponuditelji udovoljavaju sljedećim kriterijima:

- interes Grada Raba za određenim sadržajima,
- mjesto plaćanja poreznih obveza ponuditelja,
- podmirenje svih obveza prema Gradu Rabu, a posebno u plaćanju korištenja javnih površina i zakupa poslovnih prostora te duga i plaćanja poreza, naknada, doprinosa i sl.,
- prednost imaju ponuđači koji imaju prijavljeno prebivalište i sjedište firme, te obavljanje djelatnosti na području Grada Raba. Ponuđači koji su koristili javne površine i uredno podmirivali svoje obveze prethodnih godina za dodijeljene im površine.

Visina poreza za korištenje javnih površina plaća se godišnje u kunama po m² po zonama. Zone su određene Odlukom o davanju javnih površina na privremeno korištenje (Službene novine Primorsko-goranske županije br.11/10).

U nastavku se daje prikaz visine poreza za privremene objekte po m² Grada Raba.

Tablica 8: Visina poreza u kunama po m² za korištenje javnih površina Grada Raba

RED BROJ	VRSTE PRIVREMENOG OBJEKTA	ZONE		
		I	II	III
1.	KIOSK ILI MONTAŽNI OBJAKT:			
	ugostiteljske djelatnosti	1.600,00	1.400,00	800,00
	trgovačke djelatnosti	1.400,00	1.200,00	800,00
	turističke djelatnosti	1.400,00	1.200,00	800,00
2.	USLUŽNE DJELATNOSTI:			
	za kokice, palačinke	3.200,00	2.800,00	2.000,00
	šankovi	1.000,00	800,00	600,00
	kuferi za izlaganje nakita	3.200,00	2.800,00	2.000,00
3.	ŠTANDOVI	3.800,00	2.800,00	2.000,00
4.	UGOSTITELJSKE TERASE	410,00	330,00	230,00
5.	NAJAM ZA KIOSKE ILI ŠTANDOVE U VLASNIŠTVU GRADA	2.000,00	-	-

Izvor: Službene novine, Službeno glasilo Primorsko-goranske županije, Grad Rab, godina XXV. - br. 20., 28. srpnja 2017.

Natječajem za dodjelu na korištenje javnih površina mogu se odrediti cijene, uvažavajući objektivne okolnosti uz korištenje predmetne javne površine.

Visina poreza za korištenje javne površine za postavljanje lunaparkova, zabavnih radnji i slično utvrđuje se po m² zauzimanja javne površine po danu. Naknada za korištenje javne površine za druge namjene utvrđuje se po danu za m² i po m² godišnje.

Gradonačelnik može odobriti privremenu uporabu javne površine bez naknade u svrhu održavanja akcije zaštite okoliša, humanitarne, kulturne, sportske akcije, te za manifestacije pod pokroviteljstvom Grada. Zbog objektivnih okolnosti koje su nastale tijekom korištenja javne površine, gradonačelnik može odobriti smanjenje zaduženja poreza.

Rješenje o razrezu poreza na korištenje javnih površina donosi Upravni odjel za financije te se plaća u roku od 15 dana od dana primitka rješenja. Iznimno, radi izvanrednih okolnosti, gradonačelnik može odobriti i obročno plaćanje poreza na korištenje javnih površina, temeljem zahtjeva poreznog obveznika.

4. FINANCIRANJE LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE

Zakon o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave definira izvore prihoda za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, vrste zajedničkih poreza koji se dijele između različitih razina vlasti i njihovu diobu između središnje države, županija, gradova i općina¹⁴.

Jedinice lokalne samouprave su općine i gradovi. Jedinice lokalne samouprave obavljaju poslove iz lokalnog djelokruga kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana, a osobito poslove koji se odnose na uređenje naselja i stanovanja, prostorno i urbanističko planiranje, komunalne djelatnosti, brigu o djeci, socijalnu skrb, primarnu zdravstvenu zaštitu, odgoj i osnovno obrazovanje, kulturu, tjelesnu kulturu i sport, zaštitu potrošača, zaštitu i unapređenje prirodnog okoliša, protupožarnu i civilnu zaštitu.

Jedinice područne (regionalne) samouprave su županije. Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave osiguravaju prihode za financiranje svojih aktivnosti i slobodno njima raspolažu. Općenito, prihodi općina, gradova i županija trebali bi biti jednaki zadacima koje izvršavaju. Sustav financiranja lokalne samouprave prilično je složen i obuhvaća različite izvore prihoda, uključujući poreze (vlastite poreze i zajedničke poreze koji se dijele između lokalne samouprave, županija i države), neporezne prihode (vlastite i zajedničke), kapitalne prihode i subvencije.

U Republici Hrvatskoj, sukladno podacima Ministarstva uprave Republike Hrvatske, ustrojeno je ukupno 555 jedinica lokalne samouprave i to:

- 428 općina
- 127 gradova

te 20 jedinica područne (regionalne) samouprave, odnosno županija.

Grad Zagreb kao glavni grad Republike Hrvatske posebna je i jedinstvena teritorijalna upravna cjelina kojoj se ustrojstvo uređuje Zakonom o gradu Zagrebu. Općina, grad i županija imaju statut kojim se uređuje samoupravni djelokrug općine, grada, odnosno županije, njena obilježja, javna priznanja, ustrojstvo, ovlasti i način rada tijela, način

¹⁴ Zakon o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (Narodne novine br. 117/93, 69/97, 33/00, 73/00, 127/00, 59/01, 107/01 i 117/01)

obavljanja poslova, oblici konzultiranja građana, provođenje referenduma u pitanjima iz djelokruga, mjesna samouprava, ustrojstvo i rad javnih službi, oblici suradnje jedinica lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave te druga pitanja od važnosti za ostvarivanje prava i obveza. Općina, grad i županija su pravne osobe.

4.1. Vlastiti prihodi

Vlastiti prihodi županije uključuju: imovinu, poreze (na nasljedstvo i darove, na registraciju motornih vozila i plovila, na automate za zabavne igre) te prihode od drugih naknada koje su određene posebnim zakonima¹⁵. Vlastiti prihodi općina i gradova uključuju:

- imovinu
- porez na potrošnju
- porez na korištenje javnih površina
- prirez porezu na dohodak
- upravne pristojbe, lokalne i druge naknade
- druge prihode koje uređuju posebni propisi kao što su komunalni doprinosi i komunalne naknade.

Vlastiti prihodi državnog, županijskog i gradskog odnosno općinskog proračuna uplaćuju se na račun za redovno poslovanje tih proračuna. Račun za grad/općinu sastoji se od sljedećih dijelova:

- HR – dvoslovne oznake za Republiku Hrvatsku, xx – dvoznamenkastog kontrolnog broja koji se računa prema međunarodnoj normi ISO 7064, MOD 97-10,
- sedmeroznamenkastog vodećeg broja kreditne institucije i deseteroznamenkastog broja (partije) transakcijskog računa u kreditnoj instituciji,
- broj (partija) transakcijskog računa u kreditnoj instituciji određuje: prve dvije znamenke imaju oznaku »18«, sljedeće tri znamenke su oznaka grada/općine koju određuje Državna geodetska uprava, slijede četiri nule (0000),
- posljednja znamenka je kontrolni broj prethodnih devet izračunat po međunarodnoj normi ISO 7064 (Modul 11, 10) – 1983/E.

¹⁵ Zakon o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, čl. 4. (Narodne novine br. 127/17)

Račun za županiju sastoji se od istih dijelova kao i račun za grad /općinu sa razlikom u partiji transakcijskog računa u kreditnoj instituciji gdje: prve dvije znamenke imaju oznaku »18«, slijede tri nule (000), sljedeće dvije znamenke su oznaka županije koju određuje Državna geodetska uprava.

4.2. Zajednički prihodi

Zajednički porez je porez na dohodak koji se dijeli između države, općine, grada i županije. Iznimno prihod od poreza na dohodak po osnovi kamata na štednju prihod je državnog proračuna. Prihod od poreza na dohodak raspoređuje se na¹⁶:

- udio općine, odnosno grada 60 %
- udio županije 17 %
- udio za decentralizirane funkcije 6 %
- udio za fiskalno izravnaje 17 %

Općina, grad, županija i Grad Zagreb, koji prema posebnim propisima financiraju decentralizirane funkcije, raspoređuju udio za decentralizirane funkcije na sljedeći način:

- za osnovno školstvo 1,9 %
- za srednje školstvo 1,3 %
- za socijalnu skrb 0,8 %, i to 0,2 % za centre za socijalnu skrb i 0,6 % za domove za starije i nemoćne osobe
- za zdravstvo 1 %
- za vatrogastvo – javne vatrogasne postrojbe 1 %

Prihodi ostvareni od udjela pozicije za pomoći za projekte sufinancirane sredstvima europskih strukturnih i investicijskih fondova čiji su nositelji općine, gradovi i županije, odnosno pravne osobe u njihovu većinskom vlasništvu ili suvlasništvu i ustanovama čiji su osnivači, raspoređuju se sukladno kriterijima utvrđenim od strane ministarstva nadležnog za koordinaciju europskih strukturnih i investicijskih fondova.

Zajednički prihodi, države, općine i grada su i prihodi od ugovorenih godišnjih naknada za koncesije, prema Zakonu o koncesijama za crpljenje mineralnih, geotermalnih i prirodnih

¹⁶ Zakon o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, čl. 5. (Narodne novine br. 127/17)

voda i za zahvaćanje voda za javnu vodoopskrbu¹⁷.

Prihodi se dijele između države, općine i grada na čijem se području ostvaruje pravo crpljenja mineralnih i termalnih voda te zahvaćanje voda za javnu vodoopskrbu tako da: udio općine i grada u prihodu od naknada za koncesiju za crpljenje mineralnih i termalnih voda iznosi 50 %, a države 50 %, udio općine i grada u prihodu od naknada za koncesiju za zahvaćanje voda za javnu vodoopskrbu iznosi 30 %, a države 70 %.

4.3. Raspodjela poreza na dohodak

Na području Grada Zagreba udio u porezu na dohodak raspoređuje se na:

- udio Grada Zagreba 76,5 % uvećano za dodatni udio u porezu na dohodak
- udio pozicije za pomoći izravnjanja za decentralizirane funkcije 16 %
- udio pozicije za pomoći za projekte sufinancirane sredstvima europskih strukturnih i investicijskih fondova čiji su nositelji općine, gradovi i županije, odnosno pravne osobe u njihovu većinskom vlasništvu ili suvlasništvu i ustanovama čiji su osnivači 1,5 %

Na području općine, odnosno grada koji, prema posebnim propisima, imaju status potpomognutog područja udio u porezu na dohodak raspoređuje se na:

- udio općine, odnosno grada 88 % u porezu na dohodak iz kojeg financira preuzete decentralizirane funkcije iz stavka
- udio županije 12 %
- udio za decentralizirane funkcije 0 %
- udio pozicije za pomoći izravnjanja za decentralizirane funkcije 0 %
- udio pozicije za pomoći izravnjanja za decentralizirane funkcije 0 %

Na području općine, odnosno grada koji, prema posebnim propisima, imaju status brdsko-planinskog područja i koji su, temeljem Odluke o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti, razvrstani u III. i IV. skupinu jedinica lokalne samouprave čija je vrijednost indeksa razvijenosti između 75 % i 125 % prosjeka Republike Hrvatske.

¹⁷ Zakon o koncesijama, čl. 5. i 6. (Narodne novine br. 69/17.)

Na području općine, odnosno grada na otoku, koji međusobno zaključe sporazum o zajedničkom financiranju kapitalnog projekta od interesa za razvoj otoka, udio u porezu na dohodak raspoređuje se na:

- udio općine, odnosno grada 60 % u porezu na dohodak uvećano za dodatni udio u porezu na dohodak
- dio županije 17 % uvećano za dodatni udio u porezu na dohodak
- udio za decentralizirane funkcije 6 %
- udio pozicije za pomoći za projekte sufinancirane sredstvima europskih strukturnih i investicijskih fondova čiji su nositelji općine, gradovi i županije, odnosno pravne osobe u njihovu većinskom vlasništvu ili suvlasništvu i ustanovama čiji su osnivači 1,5 %
- udio pozicije za pomoći za financiranje kapitalnog projekta od interesa za razvoj otoka 16 %.

Raspodjela zajedničkog poreza primjenjuje se na uplate i povrate tih poreza. Prihod od poreza na dobit prihod je državnog proračuna.

4.4. Ovlasti jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave

Poslove u vezi s utvrđivanjem i naplatom poreza jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, osim prireza porezu na dohodak i poreza na automate za zabavne igre, obavljaju nadležna tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Poslove u svezi s utvrđivanjem i naplatom prireza porezu na dohodak i poreza na automate za zabavne igre obavlja Ministarstvo financija RH, Porezna uprava¹⁸.

Predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave može svojom odlukom povjeriti drugoj jedinici lokalne samouprave odnosno jedinici područne (regionalne) samouprave utvrđivanje i naplatu poreza propisanih Zakonom o lokalnim porezima, uz prethodnu suglasnost predstavničkog tijela jedinice lokalne odnosno jedinice područne (regionalne) samouprave kojoj se poslovi povjeravaju. Porezna uprava može obavljati poslove u vezi s utvrđivanjem i naplatom poreza jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave na temelju odluke predstavničkog tijela jedinice lokalne ili područne (regionalne) samouprave,

¹⁸ Zakon o lokalnim porezima, čl. 41. (Narodne novine br. 115/16., 101/17.)

uz prethodnu suglasnost ministra financija, osim poreza na nekretnine i poreza na cestovna motorna vozila.

Predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave može donijeti odluku kojom utvrđuje:

- za potrebe plaćanja prireza porezu na dohodak, visinu stope prireza porezu na dohodak,
- za potrebe plaćanja poreza na potrošnju, visinu stope poreza na potrošnju i nadležno porezno tijelo za utvrđivanje i naplatu poreza,
- za potrebe plaćanja poreza na kuće za odmor, visinu poreza na kuće za odmor, a ovisno o mjestu, starosti, stanju infrastrukture te drugim okolnostima bitnim za korištenje kuće za odmor, i nadležno porezno tijelo za utvrđivanje i naplatu poreza,
- za potrebe plaćanja poreza na korištenje javnih površina, što se smatra javnom površinom, visinu, način i uvjete plaćanja poreza na korištenje javnih površina, kao i nadležno porezno tijelo za utvrđivanje i naplatu poreza,
- odluka predstavničkog tijela jedinice lokalne samouprave kao i odluka predstavničkog tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave može se mijenjati najkasnije do 15. prosinca tekuće godine, a primjenjuje se od 1. siječnja iduće godine.

Predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave može tijekom godine donositi odluke o prirezu poreza na dohodak, koje se moraju objaviti u »Narodnim novinama«, a stupaju na snagu prvoga dana u mjesecu nakon mjeseca u kojem su objavljene. Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave dužne su odluku svog predstavničkog tijela dostaviti Ministarstvu financija, Poreznoj upravi u roku od osam dana od dana njezina donošenja radi objave na mrežnim stranicama Porezne uprave i radi preuzimanja ovlasti za utvrđivanje i naplatu poreza. Međusobni odnos jedinica područne (regionalne) samouprave i pravne osobe radi izdavanja i uručenja rješenja, radi naplate poreza na cestovna motorna vozila te uplate naplaćenih sredstava na račun jedinica područne (regionalne) samouprave, kao i druga prava i obveze koje proizlaze iz ovog odnosa uređuje se pravilnikom koji donosi ministar financija¹⁹.

¹⁹ Zakon o lokalnim porezima, čl. 42., čl. 43. i čl. 44. (Narodne novine br. 115/16., 101/17.)

5. PREGLED OSTVARENIH PRIHODA U RAZDOBLJU OD 2007. DO 2016. GODINE – VLASTITI ŽUPANIJSKI POREZI I VLASTITI GRADSKI/OPĆINSKI POREZI

U ovom poglavlju daje se prikaz podataka o ostvarenim vlastitim županijskim i vlastitim gradskim/općinskim prihodima. Izvor za navedenu statističku analizu su interni podaci Ministarstva financija, Porezne uprave. Pravo na pristup informacijama ostvaren je na temelju Zakona o pravu na pristup informacijama (Nar. nov., br. 25/13. i 85/15.). Promatrano razdoblje obuhvaća razdoblje od 2007. do 2016. godine.

Analiza obuhvaća ukupno ostvarene prihode županija koje svoje prihode osiguravaju na temelju poreza na nasljedstva i darove, poreza na cestovna i motorna vozila, poreza na plovne objekte i poreza na automate za zabavne igre.

U nastavku se daje prikaz ukupnog ostvarenog prihoda po vrstama poreza za promatrano razdoblje od 2007. do 2016. godine.

Najveći ukupan prihod od svih županijskih poreza ostvaren je 2009. godine kada je iznosio 288.848.961,00 kuna. Najniži ukupni prihod u promatranom razdoblju ostvaren je 2016. godine i iznosio je 237.833.579,00 kuna.

Prihodi ostvareni od vlastitih županijskih poreza od 2007. do 2016. godine prikazani su u tablici broj 9.

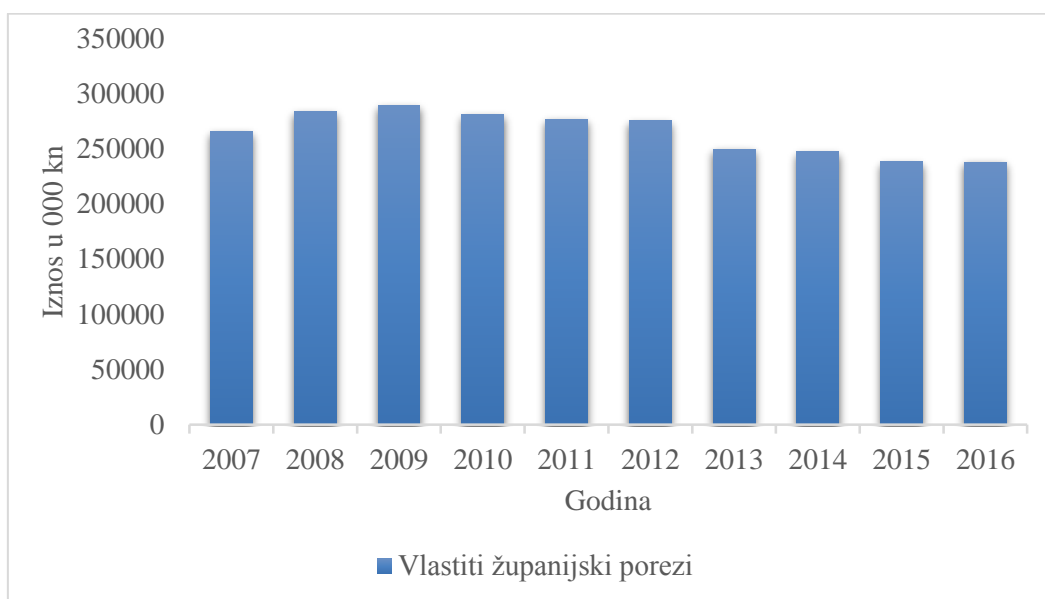
Tablica 9: Izvješće o ostvarenim prihodima od vlastitih županijskih poreza od 2007. do 2016. godine.

(svote u tisućama kuna)

R.b.	Vrste poreza	Ostvarena naplata 2007	Ostvarena naplata 2008	Ostvarena naplata 2009	Ostvarena naplata 2010	Ostvarena naplata 2011	Ostvarena naplata 2012	Ostvarena naplata 2013	Ostvarena naplata 2014	Ostvarena naplata 2015	Ostvarena naplata 2016
I	Vlastiti županijski porezi (1-4)	265.384	283.363	288.849	280.777	276.802	275.351	249.666	247.214	238.196	237.834
1	Porez na nasljedstvo i darove	2.203	2.604	4.176	3.229	7.399	7.374	6.094	9.618	9.921	14.055
2	Porez na cestovna i motorna vozila	247.335	264.159	269.068	263.064	255.999	255.350	232.171	226.833	218.959	215.352
3	Porez na plovne objekte	1.969	2.319	2.402	2.494	3.054	3.072	3.259	3.801	3.955	4.145
4	Porez na automate za zabavne igre	13.876	14.281	13.203	11.990	10.349	9.555	8.142	6.963	5.361	4.281

Izvor: Obrazac P -1, Ministarstvo financija

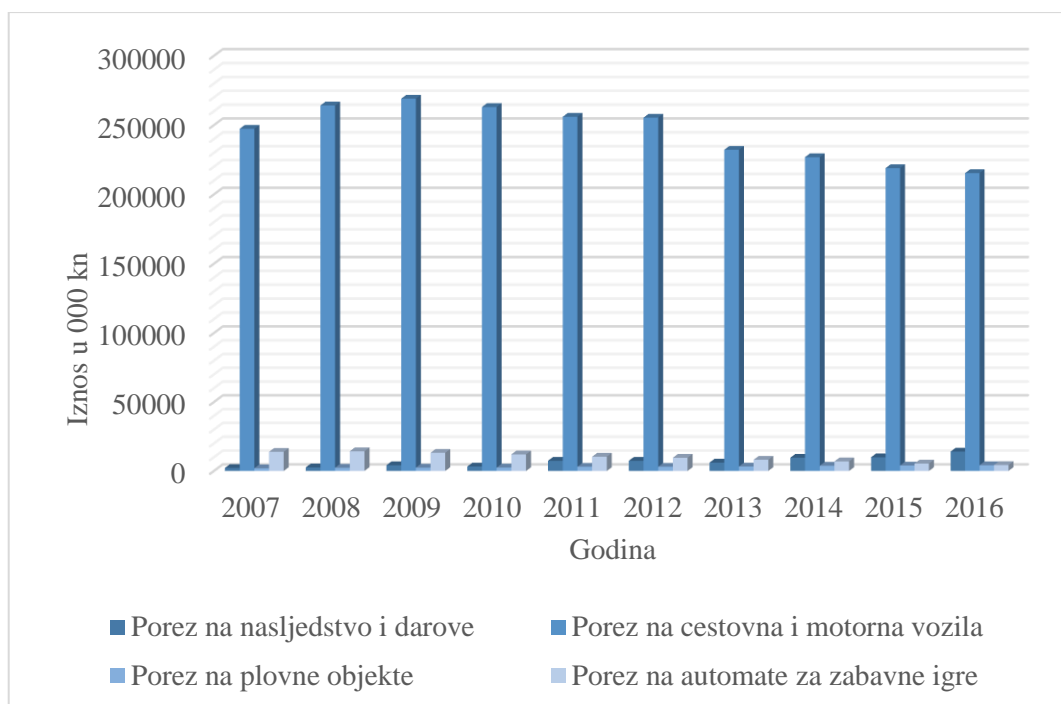
Grafikon 1: Vlastiti županijski porezi u razdoblju od 2007. do 2016. godine.

Izvor: Ministarstvo financija RH

Grafikon 1 prikazuje ukupne uplate vlastitih županijskih poreza u godinama promatranog razdoblja od 2007. do 2016. godine. Ukupan najveći prihod od svih županijskih poreza, ostvaren je 2009. godine te se u promatranom razdoblju prihodi narednih godina smanjuju.

Grafikon 2: Uplaćeni županijski porezi u razdoblju od 2007. do 2016. godine. po vrstama poreza

Izvor: Ministarstvo financija RH

U promatranom razdoblju od 2007. do 2016. godine., najveći prihod uplaćenih županijskih poreza ostvaren je od poreza na cestovna i motorna vozila. Najveće uplate poreza na cestovna i motorna vozila odnosi se na 2009. godinu. Nadalje, porez na nasljedstva i darove bilježi rast od 2011. godine, a najveća uplata u promatranom razdoblju odnosi se na 2016. godinu. Prihod od poreza koji se naplaćuje na automate za zabavne igre najveći je 2008. godine i od tada se smanjuje. Porez na plovne objekte kontinuirano se povećava, a najveći je prihod ostvaren 2016. godine.

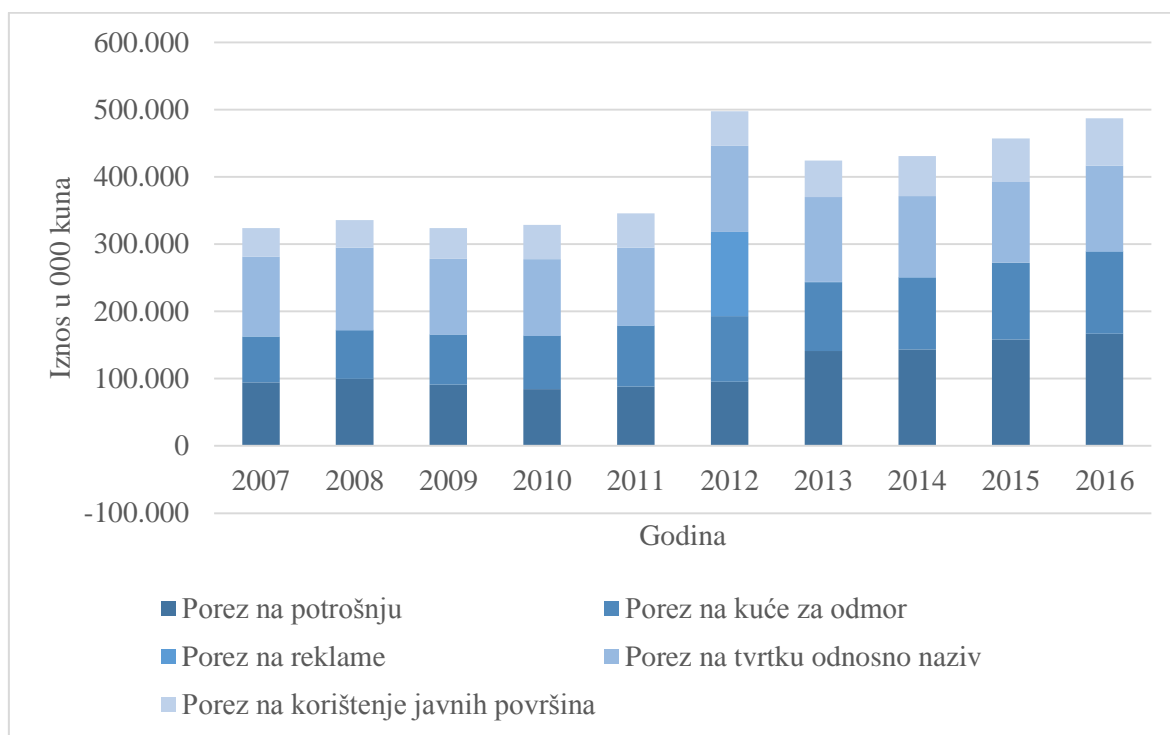
Prihodi ostvareni od vlastitih gradskih/općinskih poreza od 2007. do 2016. godine prikazani su u tablici broj 10.

Tablica 10: Izvješće o ostvarenim prihodima od vlastitih gradski/općinski poreza od 2007. do 2016. godine.

(svote u tisućama kuna)

Redni broj	Vrsta poreza	Ostvarena naplata 2007	Ostvarena naplata 2008	Ostvarena naplata 2009	Ostvarena naplata 2010	Ostvarena naplata 2011	Ostvarena naplata 2012	Ostvarena naplata 2013	Ostvarena naplata 2014	Ostvarena naplata 2015	Ostvarena naplata 2016
I	Vlastiti gradski/općinski porezi (1 do 5)	323.919	335.872	323.835	328.662	345.599	372.104	424.195	431.117	456.869	486.954
1	Porez na potrošnju	94.410	99.792	91.250	84.597	88.184	95.320	141.048	143.364	158.036	166.950
2	Porez na kuće za odmor	68.285	72.017	74.254	78.945	90.318	97.590	102.332	107.341	114.197	122.091
3	Porez na reklame	305	236	77	22	86	125.414	502	78	-153	18
4	Porez na tvrtku odnosno naziv	118.634	122.573	112.566	114.226	116.457	127.870	126.153	120.638	119.978	127.632
5	Porez na korištenje javnih površina	42.286	41.254	45.688	50.872	50.554	51.199	54.160	59.695	64.810	70.263

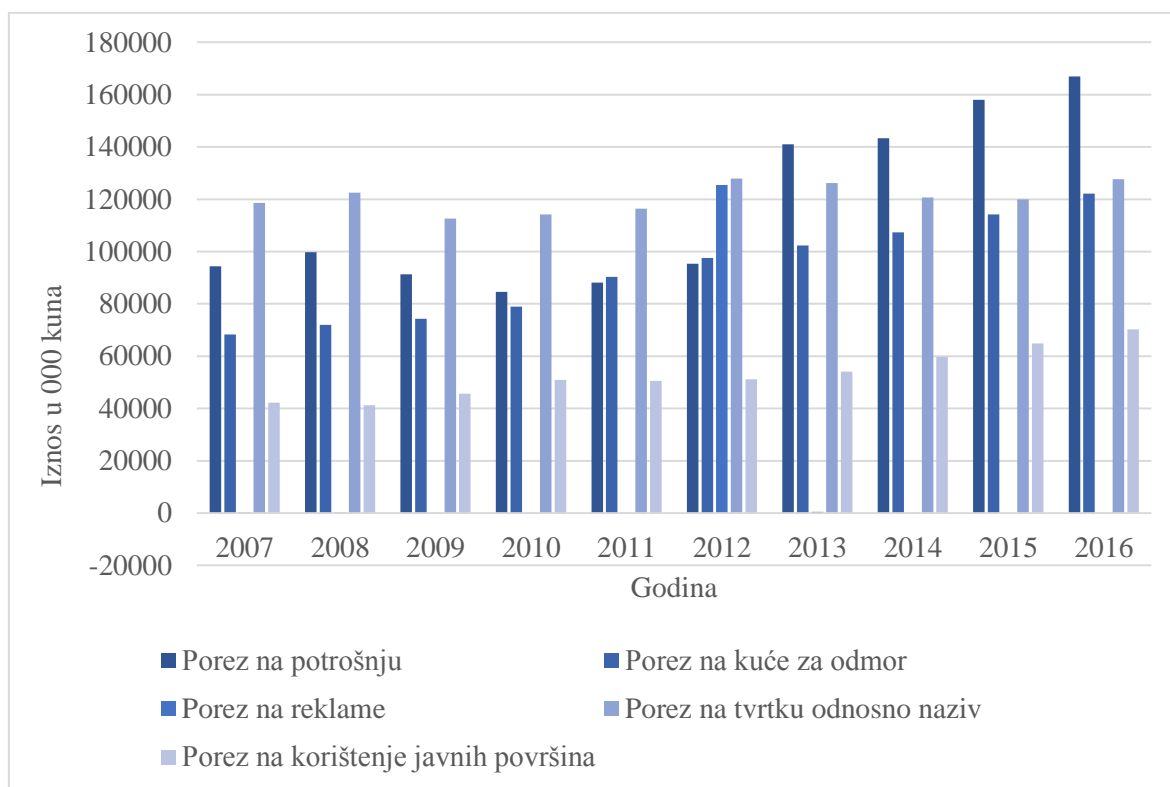
Grafikon 3: Vlastiti gradski/općinski porezi u razdoblju od 2007. do 2016. godine.

Izvor: Ministarstvo financija RH

Grafikon 3 prikazuje ukupno naplaćene gradske/općinske poreze za promatrano razdoblje od 2007. do 2016. godine. Od 2012. godine zabilježen je rast prihoda. Najveći prihod ostvaren je 2016. godine kada je iznosio približno 500.000.000,00. kn.

Grafikon 4: Uplaćeni gradski/općinski porezi u razdoblju od 2007. do 2016. godine., po vrstama poreza

Izvor: Ministarstvo financija RH

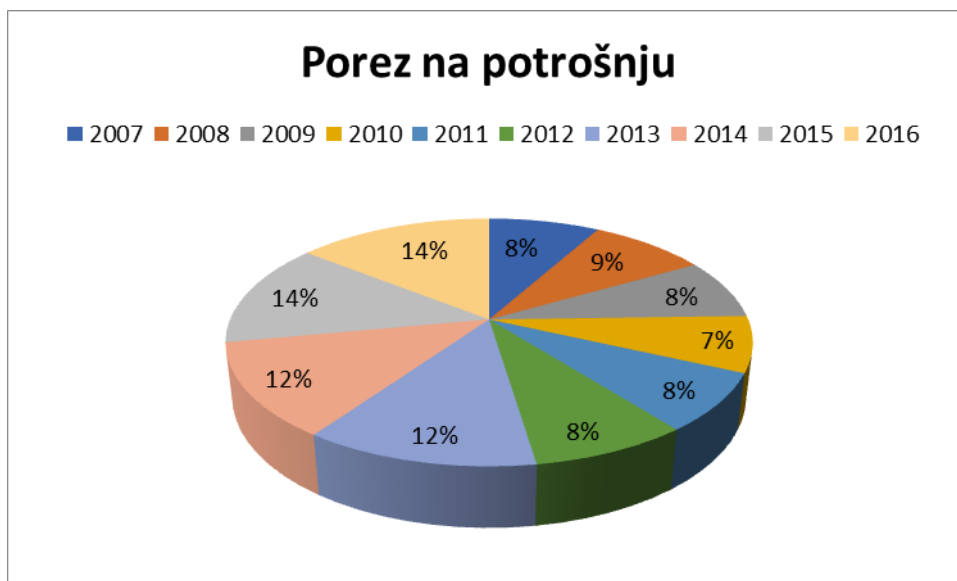
Grafikon 4 prikazuje rast naplaćenih prihoda u promatranome razdoblju. Najveći prihod ostvaren je od poreza na potrošnju koji je 2016. godine iznosio više od 160.000.000 kn.

Porez za kuće za odmor kao i porez na korištenje javnih površina bilježi rast od 2013. godine.

Porez na reklame kao i porez na tvrtku ili naziv ne plaćaju se od 1. siječnja 2017. godine (porezna reforma) te za njih više nije propisana obveza plaćanja u Zakonu o lokalnim porezima.

U nastavku se daje prikaz rasta naplate poreza na potrošnju u promatranom razdoblju.

Grafikon 5: Rast naplate poreza na potrošnju

Izvor: Ministarstvo financija RH

U Grafikonu 5 prikazan je postotak naplate poreza na potrošnju ostvarenih prihoda od gradskih/općinskih poreza.

Obveza plaćanja poreza na potrošnju proizlazi iz čl. 22. odredbe Zakona o lokalnim porezima.

Osnovica je prodajna vrijednost alkoholnih pića, bezalkoholnih pića i piva (bez PDV-a) što ih se proda u ugostiteljskim objektima, a stopa ne može (prema odluci grada ili općine) biti veća od 3 % . Na ostali promet ostvaren pripremanjem hrane i napitaka u ugostiteljskim objektima, plaća se samo PDV.

6. ZAKLJUČAK:

U ovom se radu daje pregled poreza čijim prihodima se financiraju jedinice područne (regionalne) i lokalne samouprave. Iako je u Republici Hrvatskoj započeo proces decentralizacije ovlasti i financiranja, činjenica je da je riječ o centraliziranom sustavu financiranja. Općine, gradovi i županije u Hrvatskoj ne utvrđuju samostalno osnovice i stope poreza, pa čak niti onih koji se nazivaju općinskim, gradskim i županijskim, već ih gotovo u potpunosti određuje središnja razina vlasti (Ministarstvo financija RH).

Lokalne vlasti potpuno samostalno određuju poreznu stopu samo jednog lokalnog poreza i to poreza na korištenje javnih površina, dok stope ostalih lokalnih poreza i stope prireza porezu na dohodak utvrđuju u granicama koji je odredila središnja država. Takav sustav financiranja ne daje općinama i gradovima odgovarajući stupanj samostalnosti u pružanju i financiranju lokalnih javnih usluga, tako da je u budućnosti nužno očekivati veći stupanj decentralizacije u financiranju jedinica lokalne i regionalne samouprave.

Problem financiranja lokalne samouprave je u tome što općine i gradovi moraju dijeliti određene prihode sa županijama ili ih uplaćivati u državni proračun, a isto tako preveliki broj općina ne može se sam financirati pa im zbog toga određeni gradovi pomažu kroz dotacije ili subvencije.

Najvažniji izvori prihoda u proračunima jedinica lokalne i regionalne samouprave u Hrvatskoj su prihodi od poreza na dohodak, poreza na nasljedstva i darove, poreza na cestovna motorna vozila, poreza na plovila i poreza na automate za zabavne igre.

Jedinice lokalne samouprave svoje prihode ostvaruju od prireza porezu na dohodak, poreza na potrošnju, poreza na kuće za odmor i poreza na korištenje javnih površina.

O reformi lokalne samouprave govorilo se mnogo u prethodnim godinama, pogotovo tijekom predizbornih kampanja i očekivanja su bila puno veća ne samo od novog Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi nego i od cjelovitijih rješenja. Rješenja moraju obuhvatiti i Zakon o financiranju lokalne i područne (regionalne) samouprave, Zakon o upravljanju državnom imovinom te Zakon o regionalnom razvoju. Time, bi napokon krenuli u nužnu decentralizaciju zemlje po uzoru na najrazvijenije države Europske Unije.

Povijest oporezivanja uči nas da porezne stope trebaju biti umjerene, da svi moramo biti jednaki pred porezima, da oporezivanje treba nadzirati, ali umjereno i napokon kako treba postojati sustav nagrada i kazni za porezne prekršitelje. Ključ umjerenog oporezivanja leži u zakonodavstvu, koje trebaju kreirati porezni stručnjaci, visoko obrazovani ljudi koji neće znati razloge zašto se nešto ne bi moglo učiniti. Kada država previše oporezuje, događaju se tri loše stvari: pobuna, emigracija i porezna utaja.

7. POPIS LITERATURE

KNJIGE

- Jelčić, Božidar, [et al.]: Financijsko pravo i financijska znanost

ČLANCI

- Markota Lj. (2017): Obveze kod povećanja i smanjenja stope PDV-a od 1. siječnja 2017. godine i ostale promjene u PDV-u, RRIF br.1/17.
- Markota Lj. (2017): Oporezivanje ugostiteljske usluge, usluge smještaja pružene izravno gostu i putem putničke agencije, RRIF br. 5/17.
- Markota Lj. (2017): Posebnost u poslovanju i godišnji obračun ugostitelja i hotelijera za 2017. godinu RRIF br. 2/2018
- Mahović Komljenović M., (2017): Porez na cestovna motorna vozila i plovila, RRIF br. 6/2017
- Brkanić, V. i Guzić Š. (2016): Novosti iz prijedloga Zakona o lokalnim porezima RRIF br. 12/16

PROPISI

- Narodne novine (2016) Zakon o lokalnim porezima, Zagreb, Narodne novine d.d.
- Narodne novine (2017) Zakon o financiranju lokalne samouprave, Zagreb, Narodne novine d.d.
- Narodne novine (2017) Zakon o koncesijama, Zagreb, Narodne novine d.d.
- Narodne novine (2017) Zakon o porezu na dodanu vrijednost, Zagreb, Narodne novine d.d.
- Narodne novine (2017) Zakon o porezu na dohodak, Zagreb, Narodne novine d.d.
- Narodne novine (2017) Zakon o porezu na dobit, Zagreb, Narodne novine d.d.
- Narodne novine (2015) Zakon o pravu na pristup informacijama, Zagreb, Narodne novine d.d.

MREŽNE STRANICE

- Porezna uprava, <http://www.porezna-uprava.hr>
- Portal Moj bankar, <http://www.moj-bankar.hr/Kazalo/P/Porezna-oslobo%C4%91enja>
- Portal Teb poslovno savjetovanje, <https://www.teb.hr/>
- Poslovna učinkovitost, www.poslovnaucinkovitost.eu/
- Ministarstvo financija RH, <https://vlada.gov.hr>
- R UHY RUDAN, <http://www.uhyincroatia.com/hr/>
- RRiF, www.rrif.hr/
- Fiscalis <http://fiscalis-cro.com/2017/04/10/porezna-reforma-2017-pdv-porez-dodanu-vrijednost/>
- https://hr.wikipedia.org/wiki/Hrvatske_%C5%BEupanije
- <http://www.rab.hr/grad-rab/natjecaj/javni-natjecaj-za-korishtenje-javnih-povrsina>

POPIS SLIKA

Slika 1: Prikaz Hrvatskog poreznog sustava	3
Slika 2: Popunjeni obrazac PP-MI-PO	26

POPIS TABLICA:

Tablica 1: Visina poreza na cestovna motorna vozila za osobne automobile	14
Tablica 2: Visina poreza na motocikle	15
Tablica 3: Visina poreza za lake četverocikle i četverocikle.....	15
Tablica 4: Visina poreza na plovilo bez kabine.....	18
Tablica 5: Visina poreza za plovilo s kabinom na motorni pogon	18

Tablica 6: Visina poreza za plovilo s kabinom i pogonom na jedra.....	19
Tablica 7: Preračunate stope PDV-a i poreza na potrošnju pri pružanju ugostiteljske usluge od 1. siječnja 2017. godine.....	25
Tablica 8: Visina poreza u kunama po m ² za korištenje javnih površina Grada Raba	32
Tablica 9: Izvješće o ostvarenim prihodima od vlastitih županijskih poreza od 2007. do 2016. godine.....	41
Tablica 10: Izvješće o ostvarenim prihodima od vlastitih gradski/općinski poreza od 2007. do 2016. godine.....	44

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1: Vlastiti županijski porezi u razdoblju od 2007. do 2016. godine.	42
Grafikon 2: Uplaćeni županijski porezi u razdoblju od 2007. do 2016. godine, po vrstama poreza	43
Grafikon 3: Vlastiti gradski/općinski porezi u razdoblju od 2007. do 2016. godine.	45
Grafikon 4: Uplaćeni gradski/općinski porezi u razdoblju od 2007. do 2016. godine, po vrstama poreza	46
Grafikon 5: Rast naplate poreza na potrošnju	47